

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

Studijní obor:
prezenční studium jednooborové
UČITELSTVÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY PRO ZŠ, SŠ A ZUŠ

KRISTÝNA BEZDĚKOVÁ
V. ročník

ODRAZ KONÍ A JEZDCŮ VE STÍNECH

vedoucí diplomové práce: Doc. ak. mal. Jiří Kornatovský
konzultanti: ak.soch. Věra Roeselová
Doc. PaedDr. Pavel Šamšula, CSc.

|

| 0

← Naformátováno: Doleva

CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE
FACULTY OF ~~EDUCATION~~PEDAGOGY
~~DEPARTMENT OF ART EDUCATION~~KATHEDRA OF LIBERAR ARTS (VISUAL ARTS)

Full- time single- field studies
Art education for Primary school, High school and Elementary School of Art

KRISTÝNA BEZDĚKOVÁ
6th Year

~~REFLECTION OF THE SHADOWS OF HORSES AND RIDERS~~
Shadowy Structure of Reflective Relationship between Horse and Horseback Rider

Thesis direktor: Doc. ak. mal. Jiří Kornatovský
Consultants: ak.soch. Věra Roeselová
Doc. PaedDr. Pavel Šamšula, CSc.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Písmo: 12 b.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: zarovnání na střed

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vytvořila samostatně s použitím uvedené literatury

Dne 10. 3. 2009

Kristýna Bezděková

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Děkuji všem, kteří mi byli oporou a pomocníky když tato práce vznikala. Především děkuji za odbornou pomoc vedoucímu této práce Doc. ak. mal. Jiřímu Kornatovskému. Zvláštní

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

poděkování patří ak.soch. Věře Roeselové a Doc. PaedDr. Pavlovi Šamšulovi, CSc. za jejich vstřícný přístup, podporu a za poskytnutí cenných informací.

Anotace

Bezděková, K.: **Odras koní a jezdců ve stínech** /Diplomová práce/ Praha 2009. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy.

Tato diplomová práce pojednává o inspiraci k mé tvorbě, kterou je motiv jezdců a koně. Poukazuje na proměny vztahu člověka a koně v průběhu historie; dále se zabývá námětem jezdců a koně ve výtvarném umění. Zaměřuje se i na možnosti propojení hiporehabilitace s výtvarným uměním. Didaktická část je pojata jako soubor námětů, vycházejících z prožitku a směřující prostřednictvím výtvarných činností k sebepoznávání.

Klíčová slova: Kůň, člověk, hiporehabilitace, prožitek, umění, výtvarná tvorba

Annotation

Bezděková, K.: **Reflection of the shadows of horses and riders, Shadowy Structure of Reflective Relationship between Horse and Horseback Rider** / Thesis / Prague 2009. Charles University, Faculty of Education, Department of Art Education, Charles University in Prague, Faculty of Pedagogy, Kathedra of Liberal Arts (Visual Arts)

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b., Tučné

Naformátováno: Doleva

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b., Tučné

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Poloha: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

~~This thesis deals with inspiration of my art work, which is focused to the motif of a horse and a rider. It shows changes of the relationship between horse and a rider during the history. It also deals with motif of a horse and a rider in art. It is also aimed to possibilities how to interface hiporehabilitation with art education. The didactic part is a concept of topics, which comes from experiences and leads to self understanding through art education.~~

~~Key words : A horse, a man, a hiporehabilitation, an experience, art, an art work~~

~~Inspiration for my own artistic creativity stems from magical relationship between horse and horseback rider and this thesis explores this amazing connection. Notably my thesis highlights historical significance of horse and horseback riding as a crucial part of human experience. I focus in reference on such relationship in the world of visual art and the depiction of this incredible creature and its use by humans. While refering to horse and horseback riding as an object of art design and artistic expression, I suggest possibility of horses and horseback riding being used as various forms of therapy-hipporehabilitation. Didactic part of my written work describes communication and caretaking around horses and horseback riding in practical, receipe-like forms to enhance practical use of arts and artistic expression's healing power. It should help to guide reader to connect the worl of horses with visual art.~~

~~Key words: Horse, Horseback Rider, Human, Man/Woman, Hipporehabilitation, Experience, Arts, Visual Arts~~

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: 14 b.

Naformátováno: Doleva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

ObsahBSAH

Úvod		Naformátováno: Písmo: 14 b.
1. TEORETICKÁ ČÁST	1	Naformátováno: Písmo: Tučné
1.1. Kůň a člověk	2	Naformátováno: Písmo: není Tučné
1.2. Můj vztah ke koním	4	Naformátováno: Písmo: není Tučné
Hiporehabilitace a specifická role koně	9	Naformátováno: Odrážky a číslování
2.	9	Naformátováno: Zarovnat do bloku, Mezera Za: 0 b., Řádkování: Dvojitě, Víceúrovňové + Úroveň: 1 + Styl číslování: 1, 2, 3, ... + Začít od: 2 + Zarovnání: Vlevo + Zarovnat na: 1,27 cm + Tabulátor za: 1,9 cm + Odsadit na: 1,9 cm
2.1. Hipoterapie	9	Naformátováno: Písmo: není Tučné
2.2. Léčebně pedagogicko- psychologické ježdění	12	Naformátováno: Písmo: Tučné, Barva písma: Automatická
2.2.1. O co jde ve vztahu kůň - člověk?	16	Naformátováno: Víceúrovňové + Úroveň: 1 + Styl číslování: 1, 2, 3, ... + Začít od: 2 + Zarovnání: Vlevo + Zarovnat na: 1,27 cm + Tabulátor za: 1,9 cm + Odsadit na: 1,9 cm
2.3. Sportovní ježdění pro handicapované	18	Naformátováno: Zarovnat do bloku, Mezera Za: 0 b., Řádkování: Dvojitě, Víceúrovňové + Úroveň: 2 + Styl číslování: 1, 2, 3, ... + Začít od: 1 + Zarovnání: Vlevo + Zarovnat na: 1,27 cm + Tabulátor za: 1,9 cm + Odsadit na: 1,9 cm
3. Možnosti pedagogického a terapeutického využití tématu DP	19	Naformátováno: Čeština (Česká republika)
4. Proměna role koně ve společnosti v průběhu dějin	22	Naformátováno: Čeština (Česká republika)
4.1. Nejnovější objevy domestikace koně	22	Naformátováno: Čeština (Česká republika)
4.2. Využití koně ve válce	24	Naformátováno: Písmo: není Tučné
4.3. Využití koně v dopravě a zemědělství	26	Naformátováno: Písmo: není Tučné
4.4. Využití koně pro zábavu a sport	29	
4.4.1.4 Sportovní disciplíny	30	
5. Proměny vyjádření tématu koně a jezdce ve výtvarném umění	32	Naformátováno: Písmo: není Tučné
6. VÝTVARNÁ ČÁST	44	Naformátováno: Písmo: není Tučné
6.1 Stín jezdce a koně- Fotografie	44	Naformátováno: Písmo: není Tučné
Grafika a kresba	44	Naformátováno: zarovnání na střed
		Naformátováno: Poloha: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

6.2. Stín
Grafika46

6.3
MalbaKresba
.53

6.4 Umělci, kteří mě
inspirovaliMalba
.....56

7. DIDAKTICKÁ ČÁST64

8. Literatura a internetové elektronické
zdroje72

Úvod

" Dále si myslím, že svým odchodem od koní lidstvo hrubě zasáhlo do jemné pleteně své duše a opět o něco pokazilo svou povahu. Člověk užívající koní musel totiž nacházet způsob, jak s nimi vyjít."

Vaculík: ~~Cesta na Praděd~~

————— **Ludvík**

Proč jsem zvolila toto téma, bylo a je dáno tím, že koně vnímám jako neoddelitelnou součást svého života. S těmito zvířaty trávím téměř každý den a když nyní počítám jak dlouho to celé trvá, je pro mě trochu překvapením, že je to doba šestnácti let. Šestnáct let intenzivně jezdím na koních, starám se o ně, učím se o nich i od nich, nacházím s nimi klid.

Na ježdění a na komunikaci s koňmi je krásné to, že je to nekončící proces, nikdy nemůžete říci, že teď už umíte jezdit, s každým koněm je to zcela jiné. Myslím, že právě i

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Doleva

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Vlevo: 3 cm,
Vpravo: 2,5 cm, Nahoře: 3 cm, Dole:
2,5 cm, Začátek oddílu: Průběžně,
Vzdálenost záhlaví od okraje: 1,25 cm,
Vzdálenost zápatí od okraje: 1,25 cm

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva, Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva, Barva písma: Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

díky proměnlivosti charakterů tato činnost nemůže omrzet. Moje rodina a někteří kamarádi se divili, jak mě to může stále bavit, vždyť je to pořád stejné. Pro mě ale každá chvíle strávená u koní představuje uvolnění od života v Praze, ocitám se v jiném světě, který má jiné tempo, jiná pravidla. Znamená pro mě zpomalení, je kontrastem k městskému životu.

Mám vlastního koně, nyní již druhého v pořadí. Díky nim jsem se naučila, kromě mnoha dalších užitečných věcí, zodpovědnosti. Je to závazek, který vám v určitém slova smyslu ubírá volnosti, nikdy jsem jej však ani na okamžik nevnímala z negativně; radost a svoboda, kterou s koněm prožívám, vždy převyšuje. Další užitečná věc, které jsem se díky koním naučila, bylo sebeovládání. Bývala jsem někdy příliš výbušná, příliš rychle bez rozmyslu jednající; s koňmi jsem se naučila čekat.

Položila jsem otázku svým přátelům a známým. Co prožíváš při jízdě na koni?¹

Milena: Já jsem blíž přírodě, tj. Bohu. Mám klid v duši.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Jakým zvířetem je vlastně kůň? Kůň a člověk

Nejpřirozenějším prostředím pro život koní je nekonečná step – kůň žije ve stádě, které chrání hřebec a vede vůdčí klisna. Koně jsou stále ve střehu a připraveni k rychlému útěku, neboť jedinou jejich zbraní proti všem nebezpečnostem je pro ně kromě kopyt a zubů jediné útek. Kůň je „odborníkem na útek“ a nebezpečné je pro něj vše neznámé.

Naformátováno: Písmo: 10 b.

Naformátováno: Normální, Zarovnat do bloku, Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Písmo: 10 b., Tučné

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

¹ Citace byly použity bez úprav textu¹ Citace byly použity bez úprav textu

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Díky jejich instinktům, i díky dodržování sociální hierarchie ve stádě na této planetě přežívají už přibližně 50milionů let.

Proto když jedu přírodou na tzv. vyjížd'ku, vnímám krajinu z koňského pohledu. Snažím se objevit nebezpečí dřív, nežli si ho všimne kůň a předejít tak možnému konfliktu. Nebezpečí má mnoho podob. Často to jsou osamělé kameny, vyrovnané pokácené stromy, převrácené listy za větru i druhy některých rostlin. Jsou to ve své podstatě prvky, které nějakým způsobem vybočují z určitého rázu krajiny, něčím ji narušují. Vždy jsem to vnímala a nyní ještě více, jelikož mám mladého koně, který si teprve na vše navyká. Někdy, když s ním procházím vesnicí, mezi domy, auty, kanály a jinými věcmi z civilizace, mám pocit, že to vnímá jako nějakou akční počítačovou hru, ve které je nebezpečí skryto na každém kroku.

Kůň má zvláštní smyslové schopnosti, které je důležité znát. Kůň vidí jako ve zpomalovači i ty nejmenší, nejrychlejší a nejbzdálenější pohyby, které člověk nemůže nikdy spatřit. Člověk má omezené zorné pole jako ostatní predátoři, protože má oči vepředu, nikoli po stranách jako kůň. Oči koně patří k největším mezi suchozemskými savci a protože vystupují po stranách hlavy, umožňují velmi široké zorné pole dosahující až 350°. Asi 65°sleduje oběma očima současně, zbylé úseky jsou sledovány vždy jen jedním okem. Přibližně 285°zorného pole tudíž kůň vnímá bez hloubkové ostrosti. Vidí stín,ale může to být právě tak dobře díra v zemi. Proto často vidíme koně stíny přeskakovat.

Prý kůň vidí s padesátiprocentním zvětšením. Tam, kde mi např. vidíme umělohmotný sáček uvízlý v živém plotě, vnímá kůň masivní bílý předmět, který se pohybuje a mohl by mu být nebezpečný. Kůň vidí ostře pouze tak, že zvedá a spouští hlavu.

Vědci tvrdí, že zorné pole koně má dvě úzká slepá místa. Jedno je hned za ním a zabírá úhel zhruba 5°, druhé je na jeho čele a asi 2 m před ním a pod nosem. Pokud je kůň napaden zezadu, může se tomu bránit zadníma nohama. Proto je třeba dbát maximální opatrnosti pokud ke koni přistupujeme z tohoto směru, protože je možné, že vás kůň bude považovat za vetřelce, který vstupuje do míst, kde se nemůže dost dobře orientovat. Někdy vás kůň může kopnout zadníma jen z toho důvodu, že jste na něj nepromluvili a on se lekne a kopne vás třeba aniž by chtěl. U některých koní je to takový reflex.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Koně jsou také velice citliví na různé zvuky. Hluk motoru nebo křik lidského hlasu je zneklidňuje či přímo znervózňuje. Reagují na zašustění, prasknutí..na jakýkoli zvuk který by mohl ohlašovat přítomnost nějakého predátora. Proto je s nimi nejméně příjemná komunikace když fouká vítr, který zvuky přináší, odnáší a sám je i vytváří. Z toho jsou zvířata často vylekaná, jelikož se ve změti zvuků hůře orientují Ale na druhé straně také vítr do koní vnáší nespoutanost, je to přesně ta chvíle, kdy milují zlobit, běhat, vyhazovat. Kůň žije v takovém celoživotním napětí, které je doprovázeno uleknutími a lekáními. Míra toho závisí na temperamentu každého zvířete.

Tím, že dokáží natáčet uši do různých stran, mají schopnost rozeznávat zvuky ze dvou stran současně. Jakmile kůň vytuší nějakou překážku, kterou nemůže vidět, začne frkat a ozvěna frkání mu prozradí velikost a vzdálenost překážky. Tímto způsobem může kůň odhadovat i hloubku neprůhledné kaluže.

Koně se navzájem (a také s lidmi) poznávají hlavně čichem. Podle pachu pozná kůň cestu domů, nepřítel na kilometr daleko nebo i novou příměs v krmivu. Proto při seznamování s koněm je důležité dát mu možnost očichat pokožku a vlasy.

Naučila jsem se předvídat chování , které je vyvoláno těmito situacemi a jelikož vím, že kontakt s těmito zvířaty se může stát i velice nebezpečným, snažím se vždy naslouchat koním s co největší pozorností.

Jíťa:... Tak při rekreační vyjížděce cítím, že jsem součástí přírody.. v létě miluju poslouchat cvrčky v trávě. Tu vyběhne zajíc..bažant..srnky..nebo tě zastihne déšť.. bouřka, vnímáš vítr ve strništi.. je to svoboda..romantika.. cítím volnost..no a pak ježdění s terénem..a to cítím jen dřinu.

Naformátováno: Doleva

Koně jsou individuality, mezi kterými se vyskytují různé osobnosti, schopnosti a stupně citlivosti podobně jako u lidí. Stejně jako je tomu v mezilidských vztazích, i vztah člověka a koně potřebuje čas, aby se rozvinul.

Naformátováno: Doleva, Odsazení:
První řádek: 1,25 cm

1.2 Můj vztah ke koním

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

V dětství, když jsem uviděla koně, to byl vždy pro mě velmi silný zážitek. Pamatuji si, jakým pro mě bylo dárkem, když jsem si mohla koně pohladit. Pach co zůstal na rukou jsem si nechtěla umýt, byla to pro mě fascinující vůně. Vybavuje se mi záblesk vzpomínky na nějakého hnědého koně, jsem tak ve věku čtyř, pěti let, jak ho hladím, vidím jen plece a nohy, kůže je krásně hladká, teplá, vše na mě působí monumentálně, cítím z něj velkou sílu. Také intenzivně vnímám to jak se kůň pohybuje, cítím napětí těla, vyrýsování svalů ale cítím se u něho bezpečně.

Pátrala jsem po zárodcích mého vztahu ke koním, snad za ním stála má sestřenice, která jezdila, a tím nejspíš vzbudila můj zájem. Začala jsem koně kreslit, malovat, modelovat a zde mi byla oporou má druhá sestřenice, která měla výtvarný cit a zapálení pro koně, a proto se stala na dlouhou dobu mým vzorem. Nevím kdy to vše přesně začalo, vím jen to, že jsem ještě nechodila do školy. Kůň se ale pro mne od této doby stal posedlostí.

Mé hry se týkaly především toho, že já jsem kůň, že kolo je kůň, kamarádi jsou koně, kočka je kůň, hračky jsem měla samé koně, při dlouhých cestách k moři, po dobu několika let jsem vytrvale počítala a zapisovala kolik koní, oslů a mul jsem viděla.

Vytvořila jsem si také představu koně, na kterém jezdím, který je mým věrným přítelem. Dokázala jsem na výletech vytrvale cválat, pamatuji se, jak se tomu stále někdo divil, kolik toho dokážu naběhat. To jsem ale nebyla já, nýbrž můj kůň, do kterého jsem se proměnila. Je to vtipné, ale dodnes mi tato představa nezmizela a vesele si takto běhám dál. Myšlenkami se ocitnu v mém světě, kde velmi intenzivně prožívám přítomný okamžik. Je to pro mě doba relaxace.

Michal: Když jedu na koni a začnu se soustřeďovat nebo spíš když jsem s ním sám a nejsem rušen (třeba s někým mluvit a tak.) Svět kolem mě jako by zmizí a já vnímám každý pohyb a v tu chvíli najednou cítím souhru a sílu pode mnou. Nepřemýšlím nad tím co dělám a jen vnímám pohyby koně.

Když jsem tuto představu vyprávěla mému blízkému známému, upozornil mě na podobnost se Saroyanovým Tracyho tygrem.

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

V průběhu dětství jsem jen pozměnila formu, stala jsem se jezdcem a koněm zároveň. Vymýšlela jsem si různé fantazijní příběhy a v nich naplno žila.

Trvalo to intenzivně a dlouho. Moje matka tomu říkala „do úmoru“. Ale tím úmorem nebylo ani tak míněno běhání, jako spíše neustálé povídání o koních a věčný tlak na to, že potřebuji svého vlastního.

Tento tlak jsem stupňovala věčnými kresbičkami koní, protože jsem věřila jsem, že co si nakreslím, jednou se vyplní. Postupem času jsem připojila ještě psa, ale až o takových deset let později se má přání začala plnit. První přišel pes, ale na vlastního oře jsem musela počkat o něco déle. Jsem upřímně ráda, že mne rodiče nakonec pochopili, a to, co se jim na počátku zdálo jako naprosto nemožná věc, se konečně stalo realitou.

Napadl mě úryvek z knihy Alchymista od Paola Coelho. Necituji doslova, ale v mé hlavě se uložil takto: “Když si něco opravdu ze srdce přejete, celý vesmír se spojí, aby se tomu tak stalo“ Jsem šťastná, že je to ve světě takto zařízeno, jelikož mé sny se plnily a plní, a to nejen ve vztahu ke koním.

Ještě se na chvíli vrátím k mému běhání a relaxování zároveň. Pohyb obecně je pomocníkem pro odstranění napětí, proto i jízda na koni odstraňuje stres, pokud jste na něm uvolnění a rozumíte si s ním. Je pravdou, že kontakt se zvířetem pozitivně přispívá k dobrému psychickému stavu. Když jste s koněm, soustředíte se převážně na něj a jiné myšlenky jsou tím často vytlačeny a vy v tu chvíli prožíváte pouze přítomný okamžik. Dotyk uklidňuje, jelikož srst a teplo zvířat vyvolávají velmi příjemný pocit. Zároveň i pozorování koní, ať v pohybu či klidu, dodává klidu naší duši.

Ája: Musím přiznat.. že všeobecně když jsem v sedle, tak jsem moc šťastná, protože člověk tak nějak zapomene na všechny starosti kolem a je prostě spokojený..často jsem to spojovala třeba s kosmonauty..no ano..představ si ..kdyby jsi byla někde v kosmu a koukala by ses na naši planetu vzpomínajíc na ty všechny lidičky, kteří jsou tak ustaraní a přepracovaní a všeobecně žijou v chaosu..a ty jako ten kosmonaut jsi prostě mimo to všechno tam dole a říkáš si, jak jsou všechny ty starosti úděsně stlačující a připadají ti, když to všechno vidíš někdy i malicherný. A podobně je to i s tím koněm. Sedím na něm a říkám si, jak je to fajn si na ni chvíli odpočinout. Nemusím jen jezdit, stačí jen byt prostě s

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

ni. Zkrátka moc příjemný pocit.

Když se jde třeba ven na vyjížďku, můžu říct, že je to pěkná představa, že třeba fouká i teplý větřík ..a pohrává si s její hřívou a když je ještě k tomu teploučko, voní květiny..a šumí stromy..tohle všechno se týká vyjížděk do přírody...když je trénink ..tak mam pocit zcela opačnýleje ze mě pot..soustředím se na všechny pomůcky a správný sed ..za vřavy mé trenérky...která je jakož to obvykle bývá docela uječená ženská.

Není ničím neobvyklým, že okolo koní se pohybují často lidé, kteří si přes tato zvířata řeší své problémy a strasti. Je to velmi dobrý způsob, pokud u nich hledají klid a uvolnění. Bohužel existuje velké množství lidí, kteří používají různé donucovací prostředky k podrobení koní jejich vůli.

Je to však dáno i zažitým, dlouholetým přístupem k výcviku a vztahu ke koním. Jejich „krocení“ probíhalo násilně, ve strachu, přestože kůň byl považovaným zvířetem. Jistě také existovali v historii lidé, kteří dokázali koním porozumět a pracovat s nimi beze strachu.

V současné době se objevily přístupy, které pracují s řečí koně a člověk se snaží tuto řeč používat pro komunikaci s nimi. Jednu z těchto cest představil Monty Roberts, původem z Kalifornie, který velmi srozumitelně propracoval metodu nenásilného výcviku, která vycházela z pozorování chování koní ve stádě. Tohoto člověka zmiňuji záměrně, protože pohnul dosavadními tradicemi ve výcviku koní. Je člověkem, ke kterému si chodí pro radu lidé z celého světa, včetně takových osobností, jako je anglická královna Alžběta II. Ve vztahu ke koním se musíme ještě velmi učit, aby se v nás zakořenila lepší pravidla, než jaká platí dnes.

Jízda na koni a komunikace s ním je pro mě určitou formou hiporehabilitace. Je to pro mě terapie, která mi pomáhá vyrovnat se s různými psychickými problémy, které u mě začaly okolo patnáctého roku, když se naše vždy dobře fungující rodina přeměnila na místo, kde začal panovat strach, nenávisť, nespravedlnost. Byla to doba, kdy se u mého brata a matky objevily dvě diagnózy – deprese a obsese.

Prostředí stáje se pro mě stalo útočištěm, místem, kde jsem našla klid a odreagování. Byla jsem vzdálena rodinnému běsnění. Tam vždy ze mne spadla tíseň kterou jsem doma prožívala, a zároveň jsem byla stále se svou nejlepší kamarádkou, která mi

Naformátováno: Barva písma:
Automatická**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

vždy dokázala pomoci od nepříjemných stavů a mohla jsem tak s ní a našimi koňmi prožívat krásné stránky života.

Jaruška :Prožívám pocit radosti. Pomáhá mi to odpoutat se od skutečnosti. Mám dva životy - jeden domácnost a práce a druhý je život u koní a kolem nich.

Bylo velmi uklidňující starat se o svého koně, hladit ho, mluvit s ním. Samotné ježdění do krásné přírody bylo pohlazením pro duši. Jedete- li krajinou na koni, vnímáte ji odlišně, než když například jdete pěšky. Cítíte, že jste součástí přírody a v tu chvíli vás prostupuje klid. Právě v těchto chvílích zažívám úžasný pocit svobody. Pravidelný rytmus koňského kroku ve mně vyvolává pocit klidu a uvolnění, splynutí s koňským tělem je zážitkem, kterému se málo co vyrovná.

Tempo je rychlejší, máte možnost v poměrně krátkém čase překonat velké vzdálenosti. Svou roli zde hraje vzrušení, jízda na koni se může stát adrenalinovým sportem. Vybírala jsem si různé překážky, které jsem musela překonat. Byli jimi strmé kopce, málo přístupné terény, v rychlém tempu jsem zdolávala méně bezpečná místa. Pocit, který po jízdě přišel, byl vždy skvělý. Lehká únava, hřejivé vědomí toho, že jste opět o krůček překonali sami sebe a klid, který trval ještě chvíli poté.

Své pocity jsem fixovala v podobě zápisků a kreseb. Do doby nedávno minulé jsem dojížděla za koňmi hromadnou dopravou a právě zde jsem do svých zápisníků vtiskávala své zážitky a prožitky. Mělo to své kouzlo, měla jsem čas přemýšlet a reagovat bez většího časového odstavu.

Mé „deníčky“ také fungovaly jako filtr pro mé negativní emoce. Tím, že jsem do nich zapisovala a zakreslovala zážitky a prožitky nepěkné, dostávala jsem je tímto způsobem ze sebe. Jak přestaly být uzavřené v hlavě, netrápila mě tolik má mysl.

V procesu vyrovnávání se sama se sebou, jsem dospěla do bodu, kdy jsem se konečně trochu dokázala osvobodit od své postavy a začala se rozhlížet více okolo sebe.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

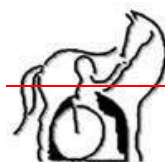
Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

To, jak jsem téměř stále stejně ztvárňovala koně a sebe, mi přestalo dostačovat. Proto jsem začala přemýšlet, jak jinak by se dal kůň, a stále více i já, zachytit.

Při jízdě na koni jsem při slunečném počasí často pozorovala náš stínový obraz. Jednoho dne v zimě, kdy vše bylo zasněžené a svítilo slunce, jsem se vydala na koni s bločkem v ruce a v této době, asi před šesti lety, jsem poprvé začala chytat stíny. Udělala jsem několik skic a s radostí si je vezla domů. Tam jsem ale zjistila, že příliš nevím, jak s nimi naložit. Zkusila jsem je malovat, ale výsledek byl žalostný. Kresebně jsem je také nezvládla, a tak po krátkém boji jsem toto téma opustila. Neuměla jsem použít žádný jiný výtvarný jazyk, nedokázala jsem nalézt správnou formu, jak stíny zpracovat.

Cestu, která mě k nim navrátila zpět, bych ráda popsala v další části, ve které se budu věnovat své tvorbě.

Kůň byl a stále pro mě ještě je terapeutickým prostředkem a proto bych se v dalších stránkách chtěla podrobněji věnovat tématu hipoterapie a tomu, jak je využívána v praxi. Ráda bych nastínila její základní rozdělení a možnosti jejího využití. Před několika lety jsem myslela, že hipoterapie pracuje pouze s fyzicky postiženými lidmi. Když jsem se začala o tuto problematiku více zajímat, zjistila jsem, že toto je pouze jednou z možností, jak lze koně v této oblasti využít.

2. Hiporehabilitace a specifická role koně

Naformátováno: Písmo: 14 b.

Naformátováno: Písmo: 14 b., Tučné

Naformátováno: Písmo: 14 b.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

Hiporehabilitace je jedna z nejkompexnějších terapií. Spojuje v sobě prvky fyziologie, psychologie a socioterapie, přičemž pořadí je dáno sledovaným cílem. Pro svou komplexnost je určená pro širokou škálu klientů s fyzickými, psychickými či výchovnými problémy, ze kterých vychází rozdělení do jednotlivých forem s odlišnými cíli a metodikami.

Hiporehabilitace je cílená terapie, středem zájmu je vždy klient a jeho problém. Kůň není účel, nýbrž prostředek v rukou terapeuta a plně se podřizuje potřebám metodiky terapie.

Rozlišujeme tři formy hiporehabilitace - hipoterapie, pedagogicko-psychologické ježdění (psychoterapeutické) a sport handicapovaných.

2.1. HIPOTERAPIE

Jedná se o speciální formu fyzioterapie prostřednictvím koně.

Hipoterapie prý patří mezi nejpříjemnější metody léčebné rehabilitace, která je určena pro rehabilitaci klientů s diagnózami: dětská mozková obrna, roztroušená skleróza mozkomíšni, centrální mozkové příhody, Downův syndrom, vadné držení těla, asthma bronchiale, skoliózy, amputace končetin, vertebrogenní syndrom, funkční sterilita, senzomotorická postižení a další, které jsou spojeny s poruchou pohybového aparátu, koordinace a rovnováhy.²

Hipoterapie je to něco podstatně jiného než pouhé “ježdění na koni”. Při sportu jezdec ovládá koně, zatímco při terapii kůň ovládá jezdce. Pokud máte možnost si na koně sednout, zkuste poprosit kolegu o jeho vedení a vy se na koni uvolněte a nechte svoje tělo pohybovat v rytmu koňského kroku. Učítíte, že jakmile koně přestanete ovládat svým sedem a nohama, pohyb jeho hřbetu bude ovládat vás. Každý kůň má svůj charakteristický pohyb, který zkušený terapeut dokáže přesně využít pro specifický nácvik pohybové dovednosti u

Naformátováno: Písmo: 10 b.**Naformátováno:** Písmo: 10 b.**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

² HERMANNOVÁ, H.; *Hiporehabilitace*, 2008. Dostupné na: <http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=50>

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

svého klienta. I pro mnoho zkušených jezdců je toto novým zážitkem, sice většinou rozlišují koně

s více nebo méně pohodlným pohybem, ale nechat se unášet tímto pohybem a nekontrolovat ho je něco jiného. Výběr koně pro hipoterapii závisí na čistotě, pravidelnosti a rytmu jeho pohybu. Je jasné, že pokud kůň kulhá, má nepravidelný nebo nesouměrný krok, má deformaci páteře, artrózu nebo vadný postoj atd., pohyb jeho hřbetu je silně narušen a tak negativně ovlivňuje jezdce.

Káťa: Při jízdě na koni se cítím naprosto uvolněná a svobodná. Ihned se mi zlepšila nálada a lépe se mi přemýšlí, člověk se na vše dívá tak nějak s nadhledem (to bude asi tou výškou na koni 😊) a krásně si tzv. vyčistím hlavu. Je to zkrátka dokonalý relax.

Ráda bych se detailněji zmínila, jak hipoterapie vlastně funguje. Hřbet koně v kroku se pohybuje nahoru a dolů, doprava a doleva, dopředu a dozadu. Každý kůň má tyto pohyby jinak intenzivní. Když uvolněně sedíte na jdoucím koni a necháte se unášet jeho pohybem, vaše pánev začne tyto pohyby kopírovat a dále je přenášet na páteř a pohybovat celým tělem ve vzoru, který je identický s lidskou chůzí. Tento prvek hipoterapie je jedinečný a stále není možné ho nahradit jinou rehabilitační metodou, protože rozbíjí bludný kruh pohybového vzoru u osob, které mají pohybovou poruchu, která se týká napětí svalstva při chůzi, stání, či sedu - kvalitní chůzový vzor neexistuje bez kvalitního pohybového vzoru pánve a trupu, a tento vzor není možné nacvičit bez správného chůzového stereotypu dolních končetin.

Pokud například klient s postižením dolních končetin sedí na koni, jeho postižené dolní končetiny jsou "vyřazeny" a trup s pávní se pohybuje v souladu s pohybem koňského hřbetu, čímž následně po sesednutí může ovlivnit pohybový vzor dolních končetin. Z toho také vyplývá, že pohybový vzor koně musí být naprosto bez chyby, protože jinak se může stav klienta zhoršit (někdy i trvale).

Káča: Mám pocit svobody, volnosti. Ale hlavně mám úžasný pocit po vyjížděce- uvolnění a obrovskou radost, pokud se mi něco povede- zadostiučinění, spokojenost

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Hipoterapie se zúčastňují i děti, které nejsou schopné samostatně sedět. Potom terapie probíhá v různých polohách – vleže na břiše a na zádech, přes hřbet koně, sedem pozadu a oporou o horní končetiny, atd. V těchto případech se využívá hřbet koně jako balanční plocha a pohyb stimuluje vzpřímení a budování pohybových dovedností jako kontrola hlavy a trupu, otáčení, lezení, sed a stoj.

Hipoterapie je považována za holistickou metodu (celostní - nesoustředí se jen na fyzický zdravotní problém, ale hledají se příčiny i v nemocné duši), kde je právě příznivě ovlivňováno jak tělo, tak psychika klienta. S pohybem koňského hřbetu na klienta působí také vyšší tělesná teplota koně, což pomáhá normalizovat abnormální svalové napětí a křečovitost. Výška koně a pohyb v otevřeném prostoru dále pozitivně ovlivňují držení těla, obranné reakce a smyslové orgány, cílení a plánování pohybů, rozsahy pohybů končetin, vzor dýchání a činnost vnitřních orgánů, vytrvalost.

Samozřejmě nezanedbatelným přínosem je vlastní kontakt s koněm, navazování komunikace s ním a lidmi okolo něj, radost z venkovní aktivity mimo nemocniční prostředí a pocit výjimečnosti. To vše pozitivně ovlivňuje motivaci a spolupráci klienta na zlepšení jeho zdravotního stavu. Hipoterapie je pro osoby se zdravotním postižením zcela novým zážitkem a mnozí z nich, zejména děti, si neuvědomují, že podstupují náročnou léčebnou rehabilitaci.

Hipoterapie je neúčinnější v rámci uceleného přístupu léčebné rehabilitace a je indikována pro děti a dospělé ve věku od 6 měsíců. Horní hranice neexistuje, spíše je zde limit stanovený maximální vahou a výškou klienta a kontraindikacemi přicházejícími s vyšším věkem (např. osteoporóza). Pro hipoterapii může být doporučen kdokoli s pohybovou poruchou na základě písemného doporučení lékaře po vyloučení možných kontraindikací.

Jednotka hipoterapie trvá v průměru 10 až 20 minut na koni a 10 minut je věnováno nasedání, sesedání, hlazení a odměně koně. Aby terapie byla účinná, je doporučeno absolvovat minimálně 3 měsíce nepřerušně ve frekvenci 1- 3 x týdně. U složitějších diagnóz se celková intervence může protáhnout na roky. Terapeut musí být zkušený a absolvovat speciální nadstavbový kurz "Hiporehabilitace" a také se vždy řídí aktuálním zdravotním stavem klienta a rehabilitačním cílem. Kůň pro klienta je vždy speciálně vybrán na základě pohybového vzoru jeho hřbetu, výšky a šířky hřbetu, ale také jeho povaze.

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

Bezpečnost klienta je vždy nejdůležitějším požadavkem, a proto kůň musí projít speciálním výcvikem a být veden zkušeným vodičem. Klient je z obou stran jištěn terapeutem a asistentem a má bezpečnostní helmu – pouze ve výjimečných a oprávněných případech se terapie provádí bez helmy. Nasedání na koně se provádí ze speciální rampy a prostředí hiporehabilitačního centra by mělo být bezbariérové.³

„Člověk a kůň se prolnou v jednu pohybující se bytost a přestane být zřejmé, kdo koho ovlivňuje“
Johann Wolfgang von Goethe

2.2. LÉČEBNĚ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ JEŽDĚNÍ NEBO TAKÉ PSYCHOTERAPEUTICKÉ JEŽDĚNÍ

Zde se využívá hlavně psychických vlastností koně a ten je zařazen do terapeutického procesu jako koterapeut. (Koterapeut - druhý terapeut při skupinové nebo rodinné psychoterapii, který nevede terapii, ale přispívá k ní.) Podrobují se mu klienti psychiatrie a děti, které jsou v péči speciálních pedagogů.

Změněn kód pole**Změněn kód pole**

Kůň koriguje psychické a fyzické příznaky vyvolané duševní chorobu, poruchy chování dětí a adolescentů, slouží při výuce mentálně retardovaných dětí. Terapie je skupinová, vyžaduje-li to stav klienta, je přístup individuální. Jako terapeutický prvek slouží stáj se svými specifickými zákony, kůň se s vými identickými a naprosto nefalšovanými reakcemi, interakce terapeut - kůň - klient, klient - kůň - klient. Klienti plní samostatné úkoly dané terapeutem, a to ve stáji, v jízdárně, v sedle nebo mimo sedlo koně.

Pedagogicko-psychologické ježdění provádí odborník zabývající se příslušnou problematikou klienta ve spolupráci s hipologem, eventuelně s pomocníky u zvláště složitých případů, kde by mohlo dojít ke zranění

Naformátováno: Písmo: 10 b.**Naformátováno:** Normální**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

³ MAŠKOVÁ, A.: *Co je hipoterapie*, 2005. Dostupné na: <http://hipoterapie.crespo.cz/hipo.asp?idmenu=3>

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

klientů.

Silva: Miluju ježdění v terénu, koukám po rozkvetlých stromech, sametové trávě. Vnímám vůni okolní krajiny. Sleduji co se děje okolo mě, pobíhání zajíčků po poli, hledání koroptví ve vysoké trávě. Na jaře se ráda brouzdám v ranní rose. Procházky lesem jsou nejkrásnější, prodírání se větvema, trčící do cesty. Na podzim jsou krásné cestičky zapadané barevným listím. Cítím jak se pomalu vkrádá zima. V zimě zapadané cesty sněhem, mrazík obaluje stromy, ostré sluníčko mi pálí do zad. Prostě všechny roční období na koňském hřbetě jsou skvělé. A stíny v nich jsou nádherné. Myslím i na nejkrásnější chvíle, které jsem zažila. Představuji si jak by mohl být svět okolo nás bezstarostný, když sedím na koni nic mi nepřipadá nemožné. V tu chvíli na nic nemyslím, jsme jen já a kůň. Nic krásnějšího na světě jsem nepoznala.

Metodika při pedagogicko-psychologickém ježdění je velice pestrá. Řídí se cílem terapie, fyzickými a psychickými předpoklady klientů, které jsou značně rozdílné. Velký důraz je kladen především na navázání kontaktu klientů s koňmi a práci ve stáji. Kůň je klienty pozorován, hlazen, ošetřován, sedlán, klienti na koni cvičí, hrají hry, soutěží, jezdí v terénu. Vyžaduje se maximální samostatnost a spolupráce klientů při plnění úkolů.

Při pedagogicko-psychologickém ježdění mohou být využiti koně, kteří z různých důvodů neobstojí při fyzioterapii (nejedná se o důvody zdravotní, i zde platí, že kůň musí být v takovém zdravotním stavu, aby jeho využívání nečinilo koni stres nebo dokonce nehraničilo s týráním koně). Při psychoterapii je kůň klientům vybírán podle typu problému (flegmatictí dobráci ne vždy dovolí splnit cíl terapie). Terapeut potřebuje pro své klienty koně, kteří odlišným způsobem řeší neobvyklé situace, tzn. apatické či hyperaktivní

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

chování klientů, větší pohyb osob ve stáji i v přímém kontaktu s nimi, nadměrný hluk, nečekané prudké pohyby, pohyb předmětů, agrese či kladné emoce klientů atd. Vedle značného psychického zatížení fyzickému, jako je značná hmotnost dospělých klientů, strnulý sed úzkostných osob nebo naopak labilní a značně neklidný sed klientů euforických.

Kontakt

Naformátováno: Doleva, Odsazení:
První řádek: 0 cm

Pacienti s psychózou (zvláště s autistickými rysy) navážou snáze kontakt se zvířetem než s člověkem a tento kontakt je spíše neverbální než verbální. Kůň se pak stává prostředníkem mezi pacientem a terapeutem. Cílem je vytváření kontaktu pacient-terapeut.

Naformátováno: Doleva

Komunikace

Kůň se stává prostředníkem mezi pacientem a terapeutem také při rozvoji vzájemné komunikace. Komunikace se rozvíjí i ve skupině mezi pacienty navzájem.

Vztah

Vytvářením kontaktu mezi pacientem a terapeutem, rozvíjením jejich vzájemné komunikace a prostřednictvím vztahu pacienta ke zvířeti se může vytvářet vztah pacienta a terapeuta, a tak se mohou otevřít dveře k další psychoterapeutické spolupráci. Důležitá je bezpečná atmosféra stáje podporující odstranění úzkosti a nedůvěry.

Motivace

Velké, živé, impozantní zvíře je silným motivačním činitelem pro spolupráci pacienta s terapeutem a pro vzájemnou spolupráci ve skupině. Prostřednictvím koně často naváže terapeut spolupráci s dosud nespolupracujícím pacientem.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svisle:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení

Terezka: Úžasný pocit, že něco tak velkého, krásného a divokého mě nechá ovládat se a respektuje mě. Dále je to svoboda a souhra (teda když nezlobí) Ale těžko se to popisuje, neznám lepší pocit!

Pozornost

Při intenzivním kontaktu s koněm je pacient nucen k soustředění pozornosti, je velmi emočně angažován, jeho chování je neustále konfrontováno s jednoznačnými a okamžitými reakcemi koně. V takové situaci se často "ztratí" problémový příznak (např. bolesti hlavy, koktavost, úzkost, stereotypní stesky atd.), protože pozornost je upřena na práci s koněm. Tuto "ztrátu" lze pak reflektovat a hledat možnosti, kdy by ke ztrátě mohlo docházet také v jiných situacích v běžném životě.

Emotivita

Při psychoterapeutickém ježdění dochází k významnému oživení emotivity u většiny pacientů, kteří mají emotivitu plošší nebo jsou laděni subdepresivně. (Lehčí stupeň deprese, duševní únava, obavy, starosti, pocity nejistoty, snížené sebevědomí.) Kůň také díky své emoční neutralitě, nezaujatosti a nepřítomnosti předsudků umožňuje člověku získat emočně korektivní zkušenost. Důležitou roli hraje strach a jeho překonávání při práci s koněm, čímž se podporuje zvyšování sebehodnocení pacienta a získávání pocitu jeho vlastní kompetence.

Naformátováno: Barva písma: Automatická**Změněn kód pole**

Chování

Při psychoterapeutickém ježdění lze pracovat na změně nepřiměřeně submisivního nebo naopak nepřiměřeně agresivního chování. Díky práci prostřednictvím koně se terapeut snadno vyvaruje kritiky pacientova neadekvátního chování, protože kůň nekritizuje, ale má své jasné potřeby. Využívají se techniky, které vyžadují dominantní nebo naopak podřídivý projev ze strany pacienta. Pacient pak může reflektovat svou zkušenost se vztahem ke koni a práci s koněm, může objevovat své skryté rezervy či alternativy chování. Svým stabilním jednáním kůň usměrňuje nepřiměřené jednání pacienta. Toho se využívá např. u dětí s poruchami chování. Pokud si dítě přinese "zlobení" do stáje, nemůže lekce proběhnout, protože kůň to jednoduše nedovolí.

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

Vašek: Záleží na tom jak mi chodí. Když chodí dobře, tak prožívám uspokojení. No a když chodí špatně, tak jsem našťvaném a mrzí mě, že to nejde jako vždy. Stačí to? Ono se na to těžko odpovídá.

Nácvik kognitivních funkcí

Učením součástí jezdecké výstroje, opakováním různých informací o koních se nenásilně trénují kognitivní funkce.

Zlepšení kvality života

Možnost přicházet pravidelně ke koním do stáje a účastnit se hipoterapie představuje pro dlouhodobě (nebo dokonce i trvale) hospitalizované pacienty významné zlepšení celkové kvality jejich života.⁴

2.2.2 O co jde ve vztahu kůň - člověk?

V kontaktu s koněm jsme omezeni pouze na neverbální rovinu a z komunikace je tak vyloučena dvojznačnost. Kůň přirozeně akceptuje jednání člověka jen tehdy, když je pro něho vše v pořádku, jinak dá okamžitě najevo svůj nesouhlas, ovšem bez jakýchkoli morálních odsouzení a emočních trestů. Kůň reaguje přímo a je vždy autentický, nezvažuje následky svého jednání, nejedná pod vlivem sociálního konstruování, existuje mimo dominantní či jiný diskurs - tedy přijímá nebo odmítá člověka dle toho, jak mu velí jeho přirozenost. Pokud jsou myšlení, pocity a jednání člověka vzájemně protichůdné a rozporné, je ve styku s koněm na tento nesoulad neustále upozorňován neverbální komunikací koně. Díky této zpětné vazbě může člověk postupně nahlédnout rozpor ve

svých způsobech komunikace a může se učit přímosti a jednoznačnosti, tak jak je ve vztahu ke koni sám

⁴Nejpřirozenější léčebná metoda. Dostupné na: <http://www.ereska.cz/clanky/hipoterapie.html>

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

prožívá vztahu ke koni sám prožívá.

Člověk si musí uvědomit, co chce, musí být sebejistý a důsledný, musí dostat pod kontrolu svůj strach a převzít odpovědnost, jestliže chce, aby jej kůň následoval a respektoval. Pokud se k tomu dopracuje, může dospět i k sebereflexi vlastní schopnosti mít moc nad svým jednáním, myšlením, emocemi a také životem. V přímém a intenzivním kontaktu může kůň pomoci člověku hledat alternativní příběh jeho života. Práce a vztah s koněm je velmi inspirativní, rozvíjí kreativitu a napomáhá sebepoznání.

Agáta: Přemýšlím co kůň udělá se mnou, neřídím ho jak auto, kůň má svou hlavu. Snažím se být uvolněná, aby i kůň byl v klidu, jinak dělá hovadiny. Ale jinak je mi to příjemné, v hlavě mám, že kůň má svou hlavu a že si jde za svým cílem.

Krátce bych se chtěla také zmínit o tom, proč právě kůň je tak vhodným zvířetem pro terapeutickou spolupráci (a to samozřejmě v různých psychoterapeutických přístupech). Kůň volně žijící v přírodě nezbytně potřebuje ke svému přežití neuvěřitelně citlivou senzoryckou výbavu, protože, jak jsem již zmínila, jeho primárním přirozeným chováním je útek od nebezpečí. Kůň je zvíře na útěku. Díky svým vyvinutým smyslům je schopen vnímat podprahové signály, které člověku běžně unikají. Informace o tom, jak se cítíme, vyjadřujeme ne zcela vědomě neverbální komunikací - tedy způsobem pohybu a postoje, napětím svalstva - nebo způsobem verbální komunikace - tedy intenzitou a intonací hlasu, chvěním hlasu, artikulací. Kůň tyto naše nevědomé signály velmi dobře vnímá a okamžitě na ně reaguje.

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Barva písma: Zelená, Portugalština (Brazílie)

Naformátováno: Doleva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Můžeme si být téměř jistí, že jej v tomto směru neoklameme. Kůň je stádové zvíře a je pro něj přirozená hierarchie vztahů ve stádu, kterému velí jedna dominantní klisna. Dle přístupu přirozeného kontaktu s koněm Monty Robertsovy školy je pro člověka potřebné a výhodné získat postavení této dominantní klisny vůči svému koni, samozřejmě prostřednictvím jasně neverbální komunikace odvozené z přirozených podmínek stáda.

Významnou roli hraje také velikost a mohutnost koně několikanásobně převyšující člověka a ušlechtilý zjev koně. V přímém kontaktu nelze koně ignorovat, musíte ho brát vážně a jste nuceni se nějak projevit.

Předpokladem úspěchu psychoterapeutického ježdění je bezpečná atmosféra stáje, zkušený a zručný terapeut, který ví, co dělá a kam směřuje, speciálně trénovaný a zkušený kůň, kterého tento druh práce baví, a klient, který dá této dvojici svou důvěru.

Alice: Nadřazenost a nadhled. Někdy i euforii když je venku hezky a mám dobrou náladu. A když si s koněm rozumíme, tak i takový splnutí duší, jako by sme byli jeden. Je toho víc, záleží na okolnostech. Klasicky radost, uvolnění, občas i adrenalin.

2.3. SPORTOVNÍ JEŽDĚNÍ PRO HANDICAPOVANÉ

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Jeздеcký sport rozšiřuje sportovní aktivity handicapovaných a napomáhá jejich integraci do společnosti. Ježdění je založeno na aktivní jízdě na koni. Může se omezit na ježdění rekreační nebo se handicapovaní jezdcí mohou účastnit jim určených jeздеckých soutěží. Sportovní ježdění má svá specifická pravidla, která odpovídají na nejnižším stupni základům ovládní koně bez skokových disciplin, a na svém nejvyšším stupni zhruba základnímu stupni jeздеckých zkoušek.

Pohybově i duševně handicapovaní sportovci trénují jízdu na koni a účastní se různých závodů, ke kterým patří převážně paravoltiž a paradrezura. (**Voltiž**- druh akrobacie na koňském hřbetě, kdy kůň je veden po kruhu na dlouhém laně a ze země je řízen trenérem. Člověk sedící na koni vykonává různé cviky. **Drezura** - v podstatě jde o to,

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

aby kůň s co největší přesností na co nejjemnější bezeslovné pobídky jezdce provedl konkrétní cvik na předem stanoveném místě.)

Předpisy jsou upraveny tak, aby byla zohledněna specifika jednotlivých postižení při vyhodnocování soutěže. Jezdec pod dohledem vyškoleného cvičitele jezdeckví absolvuje jezdecký výcvik, který musí respektovat možnosti jezdce. Při každé nejasnosti je nutná konzultace s fyzioterapeutem. Jak rekreační, tak sportovní ježdění představuje pro handicapované pacienty aktivní formu udržování či zvyšování fyzické kondice. Navíc umožňuje pacientům snáze se vyrovnat se svým postižením, přidává jim další náplň smyslu života ve společnosti a také zvyšuje jejich sebevědomí.

Ria: Dřinu, bolest, vztek na sebe! Ale oplátka za to všechno je těch pár sekund, kdy člověk porozumí přírodě, pohybu koně a jen na pár chvil ještě jeden. Jen pro tenhle pocit má cenu žít.

3. Možnosti pedagogického a terapeutického využití tématu DP

Na základě svých nepříjemných psychických stavů a lehkých depresí jsem zjistila, že hipoterapie uklidňuje a pomáhá. V kombinaci s výtvarnou výchovou je zdrojem vyrovnávání se sám se sebou.

Mým návrhem je možnost propojit hipoterapii s výtvarnou výchovou. Při centrech pro hipoterapii by bylo možné založit výtvarné oddělení, které by bylo s nimi propojeno úzkou spoluprací .

Proto bych se v didaktické části ráda zaměřila na práci se skupinou dětí, které mají psychické problémy nebo tělesné postižení. Děti, které se nedokáží vyrovnat s fyzickým postižením či nedokáží žít stejně jako ostatní mají problémy s navazováním kontaktu. U koní se jim uvolňují zábrany, mnohdy jim kůň poskytne náhradu citu, kterému se brání. Svěřit se ostatním dětem je pro ně někdy obtížné až nebezpečné, jelikož se jim může stát,

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

že od druhých budou zraněni. Zvíře zprostředkovává vnitřní psychické uvolnění, které je ve spojení s výtvarnou výchovou mimořádně účinné.

Výtvarná činnost by zde představovala formu zklidnění. Tím, že se dítě koncentruje na zadaný úkol, pohrouží se do něj, celkově se uvolní a pomáhá mu vyrovnat se sám se sebou. Pracovala bych na pomezí artefiletiky a arteterapie. Jelikož nejsem vyškolená v těchto oborech, ~~vyvarovala bych se takovému hodnocení a rozboru, které by mohlo negativně zasáhnout duši dítěte, tak bych vzniklých prací nemluvila, ve smyslu konečného rozboru pocitů a prožívání. (Nerozumím.)~~ Mým cílem by bylo, aby každé dítě svůj úkol ~~jen~~ prožilo a pomohl mu tak překlenout bariéry, které v sobě nosí. Ráda bych motivovala děti tak, aby tento proces byl pro ně příjemným zážitkem.

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Ve stájích převažuje klidná atmosféra, ticho a řád, proto prostředí samotné by mělo působit pozitivně na jejich psychiku. Nejprve bych děti seznámila se stájí, ve které by nebyli v té chvíli koně přítomni. (Většina koní bývá přes den venku ve výběhu.) Vnímání prostoru působí na každého odlišně, proto mým záměrem je, aby si dokázali uvědomit prostor stáje

a jeho působení. Kdyby zde byli koně příliš by odváděli pozornost od schopnosti soustředit se na zadaný úkol.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 1,25 cm

Návštěva stáje je pro většinu lidí nevšedním zážitkem, působí kontrastně k životu ve městě. (Předpokládám, že děti by byly z města) Rychlé životní tempo jako by se zde zastavilo, fungují zde jiná pravidla.

Pohybuje-li se člověk u koní, měl by právě dodržovat určitá pravidla. Jedním z nejdůležitějších z nich je chovat se klidně, nekřičet, nedělat prudké pohyby, člověk by se měl snažit o své co největší zklidnění, zkáznění sebe sama.

První kontakt s koňmi by byl takový, že bych děti dovedla před ohradu, kde by koně pozorovali ve volnosti, snažila bych se jim přiblížit způsob, jak zvířata spolu komunikují, co znamenají jejich jednotlivá gesta, jejich zvukové projevy. Je velice důležité porozumět jejich řeči, jelikož tak jak komunikují s ostatními koňmi, komunikují stejně i s člověkem.

Kůň je velké zvíře s různými povahovými rysy, proto kvůli vlastní bezpečnosti je nutné umět rozlišit, kdy je zvíře přátelsky naladěno a kdy tomu tak není. Vždy vyše varovný signál, když se mu něco nelíbí.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Zároveň bychom pozorovali co vše se děje ve výběhu, sledovali jejich pohyb, jelikož na koni je krásné to, že i přes jeho velikost se dokáže velmi elegantně pohybovat. Předvedla bych dětem všechny druhy chodů - krok, klus a neatraktivnější z nich – cval. Za pomoci hlasu a gest je jednoduché koně ve volnosti přimět k pohybu.

Důležitou zkušeností by byl samotný kontakt s koněm. Vybrala bych klidného koně, který je zvyklý na přítomnost více lidí, takového, který nereaguje přehnaně na nečekané zvuky a gesta.

Dětem bych ho představila v jeho stání, které je vlastně takovým jeho bytem. Předpokládám, že bych pracovala se skupinkou tak šesti dětí a postupně každé z nich bych nechala koně hladit, jelikož dotek s teplým, osrstěným tělem vnáší do člověka příjemný pocit. Ve chvíli, kdy by jim nedělalo problém se koněm dotýkat, bych jim zadala malý úkol, který by spočíval v tom, aby dokázali konika ustoupit na jednu a druhou stranu. Tento úkon spočívá jen v malém tlaku rukou na koňský bok a zvíře na tento tlak reaguje tím, že svým tělem o krok ustoupí do požadované strany.

V této fázi by už dítě samo muselo vyzkoušet, jak na něj kůň reaguje, jaký postoj k němu musí zaujmout, jelikož i pro tuto zdánlivě nenáročnou věc, je nutné mít odhodlání a hlavně přesvědčení, že zvíře požadovaný cvik vykoná. Je-li totiž člověk příliš pasivní, kůň na něj nebude reagovat. Stejně tak překypuje-li přílišným množstvím energie, výsledek bude stejný. Při každé manipulaci s koňmi je nutné se na daný okamžik zkoncentrovat. Nutíme mu naši vůli a ta musí být pro něj zřetelná, ale nikoli násilná.

Je to proces vzájemného poznávání, které by mělo být provázeno vzájemnou úctou. Kůň nám poskytuje jeho samého, jeho pozornost a odměňuje nás tím, že se často stává naším dobrým přítelem. My se k němu na oplátku chováme tak, aby mu bylo s námi dobře, poskytujeme mu péči v podobě kvalitního krmení a ustájení, dopřáváme mu dostatek volného pohybu a při jízdě na něm se snažíme o co největší porozumění.

Většinu dětí láká se na koni projet, proto byla-li by má skupinka k tomu otevřena a připravena, zajistila bych jim možnost toto zakusit. Kůň by byl vybrán tak, aby byla samozřejmá co největší bezpečnost, existují například postroje, kterých se člověk pevně drží rukama a tím je možnost spadnutí minimalizována. Když děti poprvé sedí na koni, jeden člověk vede zvíře u hlavy a druhý člověk dítě jistí, aby se předešlo možnému pádu. Ze své zkušenosti mohu říci, že převážná většina dětí drží na koni velmi pevně a oproti dospělým začínajícím lidem je velmi uvolněná. Kůň s jezdcem prochází krajinou tiše, a tak umožňuje vnímat kouzlo přírodních zákoutí.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení

Mnoho lidí zná staré arabské přísloví, že nejkrásnější pohled na svět je z koňského hřbetu. Myslím, že je to pohled výjimečný, vnímání krajiny se promění, pod sebou cítíte velkou energii, vidíte pohybující se krk v pravidelném rytmu, můžete se dotýkat jeho hřív, srsti, vnímat jeho teplo. Ve chvíli když sedíte na koni získáváte také určitou výjimečnost tím, že se ocítáte najednou vysoko nad ostatními lidmi. Vícekrát jsem se setkala s myšlenkou druhých lidí, kteří se domnívali, že se tímto nad nimi chcete povyšovat. Je to jistě dáno i historií, kdy slavní byli zobrazováni na koních a kdy vlastnit koně bylo výsadou pouze bohatých. Proto správně vychovaný jezdec vždy zdraví první, aby byl tento dojem nadřazenosti alespoň zčásti odstraněn. Také tím, že sedíte vysoko nad zemí, vidíte vše z nadhledu a pohled na okolní svět se promění.

Sedíte-li na koni, krajina ubíhá rychlejším tempem, nesoustředíte se jen na sebe, ale převážně na koně. Pozorně sledujete terén po kterém kůň jde a také okolí které vás obklopuje. Vnímáte svět z trochu jiné perspektivy, máte pocit, že s krajinou splýváte. Tím jak jedete krajinou jen vy a kůň prožíváte ji velmi intenzivně, cítíte svobodu. Krásu ubíhajících stromů, luk, polí, oblohy...

Tuto zkušenost bych ráda dětem předala, upozornila je na možnosti vnímání. Na to, jak je možné prožívat jednu situaci z více úhlů pohledu.

4. Proměna role koně ve společnosti

Považovala jsem za důležité zařadit následující kapitulu, ve které přibližuji vztah člověka ke koni, jako k důležitému a také v historii neodmyslitelně patřícímu pomocníku. Tento vztah byl budován ať již na poli válečném, v zemědělství, dopravě a v neposlední řadě i v oblasti zábavy a sportovního využití.

Naformátováno: Písmo: 12 b.**Naformátováno:** Písmo: 12 b., není Tučné, Bez podtržení

"Kůň je nejlepší pes", parafrázoval kdysi G. B. Shaw známé úsloví o nejlepším příteli člověka, čímž chtěl vytknout zvláštní povahu tohoto živočicha. Koně a člověka váže prastarý vztah sahající hluboko do historie. Kůň představoval jak symbol nespoutanosti, tak bezpečí, umožňuje člověku možnost rychlého přesunu, ale i požitku z jízdy volnou krajinou, kdy zakouší pocit osvobození. Podobně jako na psy na ně nahlížíme nikoli jen z pohledu užitekosti, ale vnímáme i jejich krásu a cosi jako povahové rysy. Považujeme je

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

tedy za jedinečné bytosti, které dokáží projevovat emoce, tedy jsou pro nás zvláštním druhem "lidí".

4.1 Nejnovější objevy domestikace koně

~~Role koně se v průběhu staletí proměňovala. Dovolím si malý exkurz do této oblasti.~~

-Počátky domestikace koně halilo až do současné doby tajemství. Mezinárodní archeologický tým odhalil v Kazachstánu důkazy o nejstarším známém chovu koní. Zprávu o tomto významném objevu přinesl prestižní vědecký týdeník Science dne 9. 3. 2009.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 1,25 cm

Nepřímé důkazy o chovu koní pocházejí z doby před 6500 lety, kdy lidé dávali nebožtíkům do hrobu s kostmi domácích zvířat i kosti koní. Nelze však vyloučit, že šlo o kosti divokých ulovených zvířat. Tělesnými proporcemi se tyto koně nijak nelišili od nedomestikovaných zvířat. První změny, jež lze připsat na vrub domestikace, jsou patrné u koní, kteří žili před 4500 roky. Nejde však o změny tak dramatické, jaké byly patrné u jiných zdomácnělých živočichů. Nesporné důkazy o domestikaci koně pocházely z doby před 4000 lety. V té době byli koně zapřaháni do vozů. A významní velmožové byli pohřbíváni i se svými vozy a koňmi.

Tým britských, francouzských, amerických a kazašských archeologů prozkoumal na severu Kazachstánu zbytky sídlišť lidí botajské kultury. V sídlech z doby před 5500 lety našli obrovské množství koňských kostí. Patřili různě starým zvířatům a někteří vědci z toho usuzovali, že koně byli loveni, nikoli chováni.

Mezinárodní tým pod vedením britského archeologa Alana Outrama z University of Exeter prověřoval možnost, že lidé botajské kultury koně chovali, hned na několika frontách. Vědci prostudovali důkladně anatomii kostí nohou gotajských koní a zjistili, že jsou o poznání štíhlejší než kosti divokých koní. Proporcemi odpovídaly končetinám dnešních domácích koní z Mongolska nebo kostem domácích koní chovaných lidmi z doby bronzové.

Detailní pohled na zuby a čelisti botajských koní odhalil neklamné stopy po dlouhodobém používání udidla. Zuby byly obroušené a čelistní kosti v namáhaných místech zesílily.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 1,25 cm**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení

Přesvědčivé svědectví o významném postavení koní v životě lidí botajské kultury vydaly střepy keramických nádob. V pórech keramiky ulpěly zbytky tuku. Jeho izotopové složení odpovídá tuku z koňského masa a z kobyliho mléka.

„Narazili jsme na zdomácnělé koně,“ glosoval výsledky výzkumu Alan Outram v rozhovoru pro vědecký týdeník Nature. „Narazili jsme na ostatky domácích koní využívaných k jízdě i pro mléko.“

Tradice chovu koní a využívání kobyliho mléka je v Kazachstánu živá dodnes. Kysaný nápoj kumys vyráběný z kobyliho mléka se tu stále těší velké oblibě. Přesto je objev centra domestikace koně v severním Kazachstánu pro odborníky velkým překvapením. Dosavadní střediska domestikace hospodářských zvířat leží v oblastech, kde se lidé začali živit zemědělstvím. Například oblast „úrodného půlměsíce“ mezi Středoziemním mořem a Perským zálivem dala světu nejen domácí skot, ovce a kozy, ale také pšenici a další významné zemědělské plodiny. Lidé botajské kultury se živili lovem zvěře a sběrem planě rostoucích rostlin. Zakládání „koňských farem“ by od nich čekal jen málokdo. Dávni obyvatelé Kazachstánu žili dlouho jako nomádi. Kočovali za stády divokých koní, jež lovili pro maso a kůže. Před 5 500 roky se lidé botajské kultury usadili, vybudovali velké osady z domů zahloubených v zemi a začali chovat koně. Příčina této radikální změny životního stylu není jasná.

V Kazachstánu se kobyly dojí dodnes (Kenetkul, 2002). Photo/Science, Alan K. Outram)

Naformátováno: Písmo: Tučné**Změněn kód pole****Naformátováno:** Písmo: 10 b., Barva písma: Automatická**Naformátováno:** Písmo: 10 b.**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Barva písma: Automatická**Naformátováno:** Písmo: 10 b.**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Barva písma: Automatická**Naformátováno:** Písmo: 10 b.**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Polozice: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

„Domestikace koně představovala v historii lidstva významný milník,“ říká Alan Outram. „Je to podobný předěl jako vynález kola.“

Kůň byl prvním suchozemským dopravním prostředkem. Díky koním bylo možné obchodovat na velké vzdálenosti. Zvětšil se také dosah ozbrojených konfliktů a expanzí.⁵

⁵ PETR, J.: *První jezdci vsedli na koně v Kazachstánu*, Lidové Noviny, 13.03.2009. Dostupné na: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4287>

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

Okolo roku 2000 př.n.l. začal být divoký kůň vytlačován do východních útočišť ztrátou prostoru, změnami klimatu a lovci. Oproti tomu se domestikovaný kůň začal rychle šířit světem. Pod pojem „domestikovaný kůň“ spadá celá řada plemen, ke kterým například patří malí ponyové na chladném Severu, těžcí koně ve střední Evropě a štíhlí arabové v teplých jižních oblastech. Je zajímavé, že všichni domestikovaní koně v minulosti i současnosti jsou odvozeni od jediného původního druhu *Equus ferus*.

Domestikace koně přinesla člověku zvýšenou pohyblivost, umožnila mu vzít si s sebou mnohem víc než kdykoli předtím, dostat se dále a rychleji. Mohl využít větší a rozmanitější území, udržovat širší rodinu a rozšiřovat své obchodní styky. Začal koně využívat v zemědělství. Zcela revolučním se však stalo jejich vojenské využití.

4.2. Využití koně ve válce

Během první poloviny druhého tisíciletí před naším letopočtem přinesly nájezdy kočovníků, šokující tehdejší svět, výrazné sociální, ekonomické, vojenské a politické změny. Všechny souvisely s novým společenským řádem popisovaným jako raně feudální, kde koně hráli klíčovou roli.

Během následujících tisíciletí státy disponující koňmi dokázaly rozšířit své dobytelské aktivity a obsazovat stále větší území.

Válečnictví, ve kterém dominovali koně, dosáhlo vrcholu během třináctého a čtrnáctého století našeho letopočtu za Mongolů, jejichž říše sahala od Maďarska po Koreu. Byla to největší souvislá pevninská říše v dějinách.

Obdobné schéma se opakovalo v Americe, kde síla propůjčená koněm a jí inspirované násilí sehrály klíčovou roli v evropském dobyteltví.

Středověk přinesl s sebou kromě válek i dobu rytířství s kláněními a turnaji. Kůň, které rytíři používali, byla těžká, silná zvířata s velice klidnou povahou. Rytířská výzbroj vážila okolo 200 kg, koně museli být i přesto dobře ovladatelní, proto se používala ostrá udidla.

(Železný předmět, který má kůň v hubě. Existuje jich nepřeberná škála od nejjemnějších po ta nejostřejší, která koni při nešetrném zacházení způsobují bolest.) Také se používaly ostré ostruhy. (Železný předmět, který má jezdec připevněn na botě. Ostruha mívá různá zakončení, také jich existuje veliké množství. Jezdec je využívá ke zvýšení rychlosti, k přesnosti obrátů.. Nikdy se však ostruhami nepobízí do slabin, jak je tomu v literatuře,

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

často ve westernových románech, popisováno. Je to špatně technicky proveditelné a také by se pravděpodobně nedostavil očekávaný výsledek.)

Nicméně díky těmto pomůckám přinesl rytířský věk vysoký stupeň výcviku koně.

Kapriola- cvik sloužící pro obranu proti nepříteli

V době renesance a následně v době baroka začalo být jezdeckví pojímáno jako forma umění. Výchova šlechtice nebyla považována za úplnou, dokud nezískal ocenění svého jezdeckého umění. barokní jezdecké sály se rozšířily po celé Evropě a poskytly prostor vznešeným turnajům šlechty.

Začala doba vysokých jezdeckých škol. V této době bylo navázáno na dva řecké spisy o jezdeckví, jejichž autorem byl řecký důstojník Xenofanés. Ve stájích týkajících se chovu a péče o koně mají tyto spisy v mnohém platnost

Naformátováno: Písmo: 11 b.

Naformátováno: Písmo: 11 b.

dodnes.

Kdyby koně vládli rukama a znali umění malby, kreslili by obrazy bohů, kteří by se podobali koňům.

Xenofanés

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Poskytly množství informací o způsobu jízdy, jejichž pravidla platí až dodnes. Byl kladen důraz na trpělivost při výcviku, ale jak jsem již zmínila, často převládaly kruté metody. Většina prvků, které kůň zvládl v pokročilém stupni výcviku, se stále dotýkaly boje. Jednalo se o různé výkopy, výskoky s cílem zničit nepřitele. Z barokních jezdeckých škol se dochovala Španělská jezdecká škola ve Vídni, _____ kde jsou tyto kousky stále předváděny.

Naformátováno: Odsazení: První řádek: 0 cm

Kdyby koně vládli rukama a znali umění malby, kreslili by obrazy bohů, kteří by se podobali koňům.

Xenofanés

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Po vynalezení střelného prachu poklesl význam jezdeckta na bitevním poli, ale zůstalo nadále nezbytné při průzkumech, komunikaci, přepadech a pronásledování.

Při vypuknutí války v roce 1914 armády velkých mocností disponovaly kulomety, rychlopalným dělostřelectvem, radiotelegrafickým spojením a letadly. Měly také více koní než v kterékoli předchozí válce. Ačkoli benzínový pohon byl objeven zhruba o dvě desítky let dříve, celé dělostřelectvo a doprava závisely na koních.

Po válce lidé poznali, že budoucnost mobilního jezdecktví spočívá v energii spalovacích motorů a většina armád začala pomalu postupovat směrem k plné mechanizaci.

Když vypukla druhá světová válka v roce 1939, armády se stále ještě spoléhaly na koně, ačkoli disponovaly množstvím tanků.

Od roku 1945 koně v podstatě vymizeli za všech armád, s výjimkou ceremonií. Téměř po tři tisíce let byl kůň silou armády.

4.3 Využití koně v dopravě a zemědělství

Opustím už nepříjemnou, leč neoddelitelnou stránku vojenskou, a podívám se na práci koně z dalšího úhlu pohledu. A to z pohledu využití v dopravě a zemědělství.

Pravděpodobně první rolí koně bylo nosit náklad. Tažný postroj se začal využívat v době bronzové na Středním východě asi od r. 5000 př. n. l., v Evropě od r. 2000 př. n. l.). Postroj umožnil koni táhnout větší hmotnost, nežli mohl unést.

Nejprve se objevily vozy, ale jejich vývoj byl pomalý. V Evropě to trvalo až do jedenáctého století, než se vysoce postavené osoby začaly dopravovat kočárem, ale ten nabyl nikterak pohodlný – nebyl o mnoho lepší než pomalovaná neodpružená kára. S vývojem odpružených závěsů v patnáctém století se objevila možnost pravidelného cestování kočárem na velkou vzdálenost.

Města Evropy od poloviny sedmnáctého století začala prosperovat a zvětšovat se a jejich obyvatelé se chtěli přepravovat nejen mimo město, ale i po něm. Trvalo až do dalšího století, než došlo ke skutečnému pokroku. Zlepšila se kvalita cest, objevily se kočáry vezoucí poštu. Osmnácté století v Evropě bylo také dobou průplavů a koně se používali, aby vlekli těžce naložené čluny na dlouhou vzdálenost do vnitrozemí.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Od patnáctého století také koně pracovali při těžbě uhlí a to tak, že tahali nad i pod

zemí vozíky s nákladem po „trati“. Byla to těžká práce pro koně i pro člověka.

V Americe poloviny devatenáctého století to byl kůň, který otevřel cestu na západ. Kryté vozy, známé jako koráby prárie převážely osadníky přes Skalnaté hory.

Dostavník společnosti Wells Fargo, 1980

Pony Express dopravoval zprávy až do vynálezu telegrafu – a zastávkové dostavníky legendární společnosti Wells Fargo převážely cestující a poštu Spojených států po obou stranách Skalnatých hor.

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Růst měst starého i Nového světa také znamenal růst počtu koní ve městech.

Uprostřed devatenáctého století tahali koně omnibusy a tramvaje, sanitní vozy i požární stříkačky.

Rychle se však šířila železnice a kočáry začaly brzy ustupovat, zejména v Evropě a na východě Ameriky. Počet koní se začal snižovat a s vynálezem automobilu už jejich služeb nebylo téměř potřeba.

Ještě další důležitou funkci koně plnili v dějinách lidstva. Stali se téměř nepostradatelným pomocníkem v zemědělství.

Na farmách a polích se tradiční role koně až do devatenáctého století změnila jen málo. Po tisíc let tahali koně pluh (před desátým stoletím byly běžnější volské potahy, dále pak méně majetnější lidé si nemohli koně dovolit, proto využívali pro práci skot). Využívali se těžší koně, stejná plemena, která nosila rytíře do bitev. Všeobecně takovýto typ koní je označován za „chladnokrevný“, ale je to spíše lidový název. Toto pojmenování odráží přizpůsobení druhu různým klimatickým oblastem. Chladnokrevný kůň je větší, houževnatý, klidný a těžký typ koně. Jako jeho protipól existuje označení „teplokrevný“, který charakterizuje zvířata lehké stavby těla, proto i pohybově ladnější a živější

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Police: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

temperamentem.

Snad díky klidné povaze a pracovnímu nasazení nebyli chladnokrevníci dosud plně nahrazeni stroji. Například některé lesní práce, zejména v nerovném terénu, vykonají lépe koně. Nenaruší se tolik krajina, pracují-li místo strojů zvířata.

Stále však je v mnoha částech světa běžným obrázkem vidět koně před pluhem nebo nákladním vozem, stejně jako dříve. Koně se stále využívají pro práci s dobytkem, jelikož na něj nepůsobí tak hroživě jako auta. V zemích honáků skotu, kovbojů, se vlastnictví koně považuje za samozřejmost.

Každý kovboj musel umět výborně ovládat svého koně, který mu sloužil převážně pro práci s dobytkem a také musel umět pracovat s lasem. Z těchto nutností se postupem času stalo mnoho druhů soutěžních disciplín, které by se daly shrnout pod označení westernové ježdění.

4.4. Využití koně pro zábavu a sport

Doposud jsem psala o koni jako o zvířeti pracovním. S ohledem na dnes převažující využití koní pokládám za nezbytné uvést jeho další funkci, která je velmi aktuální pro současnou dobu. Je to funkce, ve které kůň vystupuje jako zvíře sloužící pro zábavu, pro sport.

Když jsem pátrala po zmínkách z co nejstarších dob, kdy byl kůň takto využit, našla jsem na reprodukcích starověkých fresek jak panovník, ať egyptský, asyrský nebo perský, vyjíždí v sedle či voze lovit, především lvy. Vladař pravděpodobně nelovil z potřeby, ale

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

VV

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

pro zábavu. Lov, který původně znamenal riskantní dřinu, se proměnil v riskantní kratochvíli – práce přerostla v hru.

Dalo by se říci, že tehdy se koně začali uplatňovat jako zvířata sportovní. Lovci v sedlech se rozjeli ke střeleckým soutěžím, nájezdníci vzájemně soupeřili v jezdecké dovednosti, v době antiky vidíme koně na stadionech. Už v 7. století se konaly závody válečných vozů. Čtveřice zapřažených koní cválala na hipodromech, které byly speciálně stavěny v Olympii, Delfách, Korintu i Pylu. Také někteří vládcové starého Říma se osobně účastnili jezdeckých soutěží.

Řekové se kromě her také pouštěli do štvanic čistě pro vzrušení, pro Římany se sportovní lov stal vášní. Tato dramatická podívaná inspirovala Vergilia, aby ji vylíčil ve své Aeneidě.

Středověké lovy zažil Marco Polo, když se zúčastnil honů s dvorem mongolského panovníka Kublaichana: strachem šílená zvěř prchala širou stepí, pronásledována hřmícím stádem několika tisíc koní s lovci v sedlech a dvacetitisícovou smečkou štěkajících psů. Lovci na koních se stali hrdiny mnoha pohanských a křesťanských legend, cechu nimrodů byl přidělen patron- sv. Hubert. I naše národní dějiny jsou opředeny bájemi a pověstmi s loveckými motivy. Vzpomeňme jen na Ctirada a Šárku, Oldřicha a Boženu. Jiná lovecká historka se váže k objevu léčivých horských pramenů v nynějších Karlových Varech. Prý sám císař je našel při nečekaném průběhu lovu na jelena..

— Ve Francii si tento způsob lovu oblíbili zejména burbonští králové, v Rusku příslušníci romanovské dynastie lovili vlky pomocí cvičených chrtů, pruští vládcí vyjížděli na pernatou zvěř se sokoly na rukou.

Angličané měli k honům praktický důvod, neboť se jim na ostrovech nebezpečně rozmnožily lišky. Později toto pronásledování škodné přerostlo ve sport s přesnými

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

pravidly. Tento anglický styl jízdy, který se pořádá v náročném terénu přes řadu přírodních, překážek se ujal v mnoha zemích Evropy, Spojených států, také na Novém Zélandu a Austrálii.

Až do dnešní doby se pořádají tzv. hubertovské jízdy, velmi podobné těmto anglickým honům. Symbolicky na podzim uzavírají jezdeckou sezónu. Liška je ale nahrazena liščím ohonem, který má jeden z jezdců připevněný na sobě nebo je zavěšen nad překážkou. Kdo ocas získá, vítězí.

Sportovní a společenský rozkvět však nastal v době, kdy zvířata byla v důsledku pokroku vytlačena technikou.

4.4.4 Sportovní disciplíny

Z těchto loveckých soutěží vznikly překážkové dostihy známé jako - **steplechase**. (Chase - stíhat, steple- zdálky viditelné místo.) Pro nás je asi nejznámější ukázkou tohoto typu dostihu Velká pardubická.

Další disciplínou, která se z těchto soutěží vyvinula, je parkurové skákání, které je poměrně mladé: jeho počátky spadají do poloviny 19. století. Jezdec s koněm skáče přes uměle postavené nepevné překážky (zavadí-li kůň nohou, bidlo spadne, což je oproti pevným překážkám bezpečnější)

Parkur je rozdělen do několika stupňů, přičemž výška překážek pro nejvyšší stupeň je 160 cm. Skoky jsou rozestaveny na obdélníkovém prostoru, počet překážek bývá okolo 11.

Zcela do jiné kategorie se řadí **drezura**, o které jsem se již zmínila v souvislosti s vojenským využitím zvířat a zakládáním jezdeckých škol. Mnozí ji pokládají za vrchol jezdeckého umění. V podstatě jde o to, aby kůň s co největší přesností na co nejmenější bezeslovné pobídky jezdce provedl konkrétní cvik na předem stanoveném místě.

Propojením všech těchto tří disciplín je zkouška všestranné způsobilosti neboli **military**. Je to myslím nejnáročnější a nejkompletnější zkouška pro koně i jezdce. Byla to původně zkouška pro vojenské důstojnické koně, odtud pochází i její název.

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

— Divácky stále nejpřitažlivější disciplínou jsou **dostihy**, důvodem jsou jistě i sázky neodmyslitelně k nim patřící.

Je to jediná koňská disciplína, ve které může „kůň“ vyhrát velké obnosy peněz.

V současné době „nejbohatším“ koněm je klisna Makybe Diva z Austrálie, která od roku 2003 do roku 2007 vydělala svým majitelům v přepočtu 230 milionů korun.

Dostihy začaly být velmi populární především v Anglii, kde se poprvé oficiálně konaly v roce 1634.

Mezi další disciplíny patří vozatajství, klusácké dostihy, distanční dostihy, pólo a také výstavy koní. Přínosem dnešní doby je využití koně ve zdravotnictví.

Naformátováno: Písmo: Tučné

Budou zapotřebí celé věky lásky, abychom zvířatům splatili jejich služby a zásluhy.

Morgenstern, 1911

Christian

Christian Morgenstern

Naformátováno: Odsazení: Vlevo: 0
cm, Řádkování: jednoduché

5. Proměny vyjádření tématu koně a jezdce ve výtvarném umění

Naformátováno: Písmo: 14 b., Tučné

Naformátováno: Odsazení: Vlevo: 0
cm

Kůň byl v historii po člověku nejčastějším zobrazovaným námětem. Nalezneme ho ztvárněného na stěnách jeskyní našich prapředků z doby před 15- 30 000 lety. Lze se setkat s bílými vyrytými koňmi do křídových kopců v různých částech Anglie, jejichž stáří se odhaduje na 2000 - 3000 let. Dosahují rozměrů až 250 metrů, proto je celkový pohled možný pouze z letadla. Setkáme se s nimi v egyptském umění, kde koně jsou většinou zapřaženi do faraónova vozu. Neodmyslitelně patřili do řeckého umění, kde se kromě výjevů ze sportovních klání a oslav panovníka s nimi setkáme také v mytologii například v podobě okřídleného Pegase. Objevují se zde také kentauři, kteří byli napůl lidmi, napůl koňmi.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Křesťanství vtisklo na věky obraz některých svatých nerozlučně spojených s koněm, příkladně sv. Martinovi, sv. Jiřímu, sv. Václavovi.

V průběhu věků nebylo generace, jež by nezanechala zobrazení vojevůdců na válečném oři, velmožů v sedle, panen a dam v honosných róbách. Kůň se stal symbolem reprezentativnosti člověka, důraz byl kladen na jezdce, obrazy a jezdecké sochy měly oslavit hrdinu, vítěze, podtrhnout důležitost člověka. Setkáme se však i s tématy, kde je kůň znázorňován jako nerozlučný a nezbytný pomocník ve službách obyčejných lidí .

~~V této části diplomové práce bych chtěla poukázat na ty typy výtvarné tvorby, v nichž kůň přestal být pouhým „doplňkem“ člověka, ale dostal se do popředí zájmu stejně jako jeho jezdec. V následující kapitole my nešlo o to, abych podala průřez dějinami výtvarného umění prostřednictvím zobrazení koně a jezdce, rep. pouze koně. Chci průřezově poukázat jen na vybrané, snad do jisté míry typické polohy proměn "rolí" koně ve výtvarném umění. Z desítek či spíše mnoha stovek umělců a uměleckých děl jsem se nakonec rozhodla pouze sedm autorů, v jejichž díle byl kůň a jezdec nejen námětem a prostředkem pro vyjádření, ale pro které hrál kůň v jejich tvorbě dominantní roli.~~

~~V následující kapitole my nešlo o to, abych podala průřez dějinami výtvarného umění prostřednictvím zobrazení koně a jezdce, rep. pouze koně. Chci průřezově poukázat jen na vybrané, snad do jisté míry typické polohy proměn "rolí" koně ve výtvarném umění. Z desítek či spíše mnoha stovek umělců a uměleckých děl jsem se nakonec rozhodla pouze sedm autorů, v jejichž díle byl kůň a jezdec nejen námětem a prostředkem pro vyjádření, ale pro které hrál kůň v jejich tvorbě dominantní roli.~~

Naformátováno: Normální,
Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: Řádkování: 1,5
řádku

Théodore Géricault (1791- 1824)

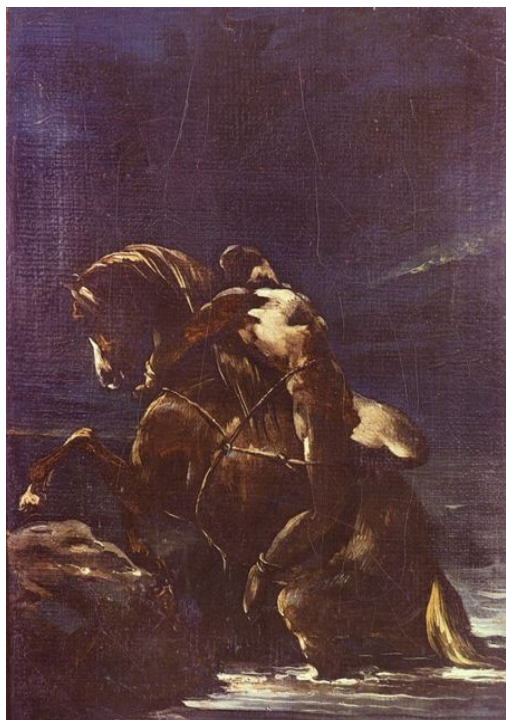
Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Normální,
Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Zvislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Géricault byl podle svých oblíbených témat nazýván i malířem koní a bláznů. Géricault je jednou z klíčových postav romantismu, který vyzařuje ze všech jeho obrazů. Z jeho děl sálá extatické napětí v kterém tvořil, kompozice vzbuzují vždy silné emoce. Géricault s oblibou maloval jezdecké scény a znal výborně anatomii koně a možná právě svou oblibou v koňských pohybech pak dosáhl výtečné metody zachycování dojmu

dynamiky a pohybu. Géricault byl bezpochyby obrovskou inspirací pro svého romantického následovníka Eugène Delacroixe.

Géricault trpěl tuberkulózou páteře, přesto rád jezdil na koni. A tento koníček mu byl osudný: **zemřel ve třiatřiceti letech jelikož zemřel** na následky pádu z koně.

-Vybrala jsem obraz, který - jak se domnívám - patří k méně známým. Dramatický výjev znázorňuje člověka, který je připoután lany na hřbetě zvířete. Je zcela odkázán na vůli koně, který ho vynáší z vody na pevninu. Obraz pochází z roku 1820 a znázorňuje ukrajinského bojovníka v Severní válce Ivana Mazepu,

kteřý bojoval za nezávislost svého státu.

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Změněn kód pole

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Řádkování: 1,5
řádku

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Normální,
Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Edgar Degas (1834 – 1917)

Hlavní myšlenkou Degase bylo hledání dokonalé formy obrazu v barevnosti a rozměrech ve vztahu k liniím a dynamické možnosti výrazu skrze intuici. Degasovo nové pojetí objektu bylo vždy unikátním spojením tradice a nového porozumění pro hmoty a formy.

Degas se zajímal o svět dostihů, divadla, hudebníků, herců a tanečnic, což bylo před vznikem impresionismu zcela nevídané. (Degas však nebyl „klasickým“ impresionistou, přestože měl velkou zálibu ve všem prchavém, ve všem, co se hýbe a proměňuje.) Tato témata v Degasově podání cítím jako koncentraci napětí, nervozity, excitace a jejich koncentrace v jednom díle. Při dostizích se Degas snažil zachytit nejen dynamické pohyby a nádherné linie závodních koní, ale napětí, skryté pod povrchem malby. Studoval

Změněn kód pole

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

sice každý sval a každý záchvěv hřívy v souladu barev a nálad, ale výsledný dojem se mi nejeví jako součet "realistického" zpodobení.

Na tomto obraze z roku 1867 zachytil nervozitu a napětí koní před závodem, uvádí diváka do atmosféry dostihů, která je vždy naplněna emocemi.

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Henri de Toulouse-Lautrec (1864 – 1901)

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Lautrec se ve svém raném díle věnoval kresbám a malbám koní. Bylo to jistě dáno prostředím ve kterém vyrůstal. Nejstarší obrazy zachycují projížďky a hony, „portréty“ koní a psů, opakovaně také vojenské manévry, které se tehdy odehrávaly v okolí rodinného sídla. Jeho znetvořená postava mu bránila kráčet v linii hrabat Toulouse – Lautreců, vášnivých lovců, krotitelů koní. Možná právě díky obrazům se mohl k tomuto světu alespoň přiblížit.

Naformátováno: Písmo: Tučné, Barva písma: Automatická

Změněn kód pole

~~ARTILERISTA SEDLAJÍCÍ KONĚ~~ ~~artilera sedlající koně~~ ~~tento o~~ ~~obraz~~
namaloval v sedmnácti letech, v roce 1881, je zde ovlivněn impresionismem. Jednou z hlavních vlastností Lautrecovy tvorby je ~~touha~~ snaha o zachycení pomíjivé chvíle. Kůň je zde zachycen v napjatém gestu, připomíná sochu, nejspíše pozoruje vzdalující se jezdce. Svého jezdce si jako by nevšímá, je však podroben jeho vůli, jelikož i přes neklidnost

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

situace poslušně stojí na místě. Sošně strnulý postoj koně kontrastuje s takřka impresionisticky neklidným rukopisem malby (vzdor užití škály „neimpresionistických“ barev od bílé přes šedou a šedomodrou k černé) nejen koňského těla, ale i skicovitě naznačeného pozadí malby.??? Napětí – rozpor – mezi "formou a výrazem".

Umberto Boccioni (1882-1916)

Umberto Boccioni byl jedním z významných uměleckých osobností italského futurismu a jedním z hlavních teoretiků skupiny. Umberto Boccioni byl nejvýznamnější uměleckou osobností italského futurismu a současně jedním z hlavních teoretiků skupiny.

Ve svém díle odvrhl „postížen okamžiku“ a nahradil tento okamžik akcí. K rozvíjení futuristické myšlenky specifickými způsoby použil kubistické chápání prostoru (mnohopohledovost, fázovitost). Boccioni se zabýval zachycením pohybu – ve svých dílech nezobrazoval ani tak postavu samotnou, jako spíše vzdušnou turbulenci, která jeho

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Police: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

postavy pomyslně oklopovala. Obraz *Elastičnost* z roku 1912, který představuje jezdce na koni, ilustruje koncepci dynamického celku jakožto jednoduššího útvaru.

Dynamickou barevností a expresí své malby, v níž se vytrácí ve víru význam předmětu, se Boccioni přiblížil abstraktnímu malířství. Ironií osudu se stalo, že odešel dobrovolně na frontu, kde zemřel na následky zranění při pádu s koně při vojenském cvičení.

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Marino Marini (1901-1980)

Marini se ve svém díle snažil o vyjádření složitosti skutečnosti, proto si vymezil okruh motivů ve kterých ~~ehee~~ chtěl najít možnosti sdělení vlastních úvah o člověku a jeho světě. Na počátku umělecké dráhy si najal ateliér, který patřil majitelům jezdecké školy. Denně tak mohl kreslit a modelovat koně, kteří se později objevili v jeho díle. Mariniho

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

jezdci nejsou "zobrazením" koní a jezdců; jsou podnětem ke sdělení obecného lidského obsahu, spojují prostotu sdělení se složitostí obsahové náplně.

Socha Zázrak pochází z roku 1954, kdy pod vlivem zážitků z války se do jeho soch promítá ostrá exprese a dramatická.

O Mariniho díle se podrobněji rozepisují ve výtvarné části diplomové práce, v kapitole o umělcích, jejichž tvorba mě inspirovala.

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Řádkování: 1,5
řádku

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné, Barva
písma: Automatická

Naformátováno: Normální,
Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

František Tichý (1896- 1961)

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

František Tichý patřil k nejvýraznějším grafikům a ilustrátorům meziválečné a poválečné historie českého umění 20. století. Jeho záměrné výjevy jsou nejčastěji spjaty s prostředím cirkusu, jež se v dobách poetismu stal jakousi metaforou svobodného životního postoje. Z fantaskně snových cirkusových postav zároveň vyznačuje cosi tragického. Tichého tvorba je spjata s kořeny českého lyrismu, jeho vyjadřování má však existenciální podtón.

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Standardní písmo
odstavce

Svět kouzelníků a herců provázel Františka Tichého už od dětství celou jeho tvorbou. Klauni, břichomlupci a provazochodci spolu s dalšími nezbytnými **součástmi motivů** jako karty, koně a divadelní masky, se objevovali ve většině jeho děl. Malíře ovlivnil i jeho pobyt ve Francii, po kterém jeho impresionistický malířský styl získal větší osobitost a tragikomickou, či spíše napovrch komickou, ale uvnitř tragickou myšlenku. Figurální náměty zjednodušoval do základních znaků, jako je tomu na příkladu Krasojezdkyně, která vznikla v roce 1957. **Dílo podle mého soudu vystihuje základní ladění Tichého tvorby: robustní tělo nehnutě stojícího koně ostře kontrastuje s groteskně zmenšenou postavou krasojezdkyně, jejíž lehce načrtnuté tvary však nepostrádají dráždivou, tragikomickou erotičnost.**

Naformátováno: Standardní písmo
odstavce

Naformátováno: Standardní písmo
odstavce

"Už jako dítě jezdil rád ke strýci do Hlubočep, který měl pekařství a na rozvážku zboží vozy a koně. U těch se František zdržoval nejraději, a když ho někdy kočí vysadil na koně, bylo to uskutečnění jeho dětské touhy... O nějaký rok později to byli i cirkusoví koníci. To již byli jeho rodiče přestěhováni na Zlíchově, kde si zřídili kupecký krám.

Naformátováno: Standardní písmo
odstavce

Naformátováno: zarovnaní na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Jednoho dne tam zavítal malý cirkus. Hned byl obklopen nadšenými obdivovateli - místními kluky. A Franta, protože byl již se zacházením s koňmi obeznámen, nabídl své služby majiteli cirkus i se svým nerozlučným kamarádem Rómou Trnků. Majitel je přijal, kluci se mu líbili. A tak měli koníci znamenitou obsluhu. Byli hřebelcováni, napájeni, krmeni - hoši za tyto práce mohli jít každý den na večerní přestavení. Ó ten zážitek! Ty vykulené oči na krasojezdkyni! Ta se Frantovi ze všech atrakcí nejvíce líbila. A hned po ní klauni. Tam vznikla jeho velká láska k cirkusu. Viděl ještě mnoho cirkusů z celého světa, zvláště za pobytu v Paříži. Tento velký obdiv šel s ním celým životem a František jej mnohokrát vkouzlil do svých obrazů." [VLOŽIT ODKAZ](#)

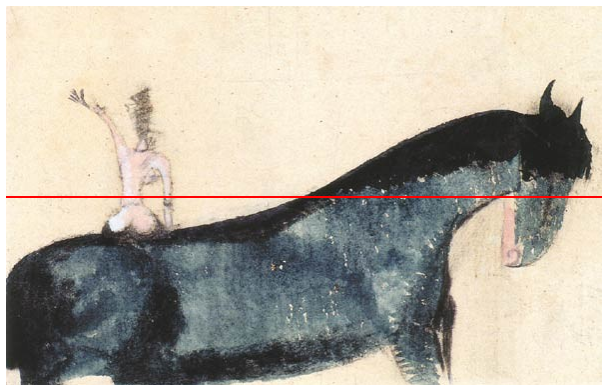
Ze vzpomínek jeho manželky, Marie Tiché⁶

<http://wp.wpublisher.cz/malenoviny/index.php?ID=647>

Naformátováno: Standardní písmo odstavce, Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Standardní písmo odstavce, Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Standardní písmo odstavce

Ivana Jurná –Lipská (1947)

Je současnou českou umělkyní, která se zabývá zobrazením koní. Od roku 1968 do roku 1974 studovala na pražské AVU v ateliéru prof. A. Fišárka a doc. Čepeláka monumentální malbu. V 80. letech se stala "dvorní" malíčkou Turf klubu, pro který namalovala a vytvořila mnoho grafických listů, realizovala také nástěnné malby, jejichž

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Normální, Řádkování: 1,5 řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Písmo: 10 b., Kurzíva

Naformátováno: Písmo: 10 b.

Změněn kód pole

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

⁶ IVÁNOVÁ, L.: *František Tichý - cirkus a nejen to*, 2003. Dostupné na: <http://wp.wpublisher.cz/malenoviny/index.php?ID=647>

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

ústředním tématem byli především vítězové Derby, klasických dostihů a Velké pardubické.

Také vytvořila Tyto nástěnné malby úctyhodných rozměrů lze vidět například v restauraci Paukert na Národní třídě v Praze. Věnuje se malbě, grafice, tvorbě gobelínů, tapisérií, užité grafice, ilustracím a kopiím starých mistrů. Vztah Ivany Jurné - Lipské ke koním je velmi silný.

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Jak autorka sama říká: "Jsem šťastná, že něco tak krásného, hrdého a mocného, co Bůh stvořil, je mým přítelem. Mít možnost tohoto přátelství je téměř plnohodnotnou náhradou lidské lásky"

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Písmo: Kurzíva,
Barva písma: Automatická

„Malovat koně není snadné. V obraze musí být zachycena realita, nikoliv však otrocky popisná. Není lehké namalovat dojem.“

Na jejich internetových stránkách můžeme číst:

„Baví ji plnit velkou plochu, malovat velké detaily - hřbety, hřivy, hlavy, celá stáda, líbí se jí mocnost a masívnost. Je ráda, když je námět obrazu akční - vyjadřuje pohyb, napětí, dramatičnost, city a pocity, o něčem vypovídá. Je ráda, kdy může namalovat duši zvířat a lidí. Krajina je pro ni dekorací.“

Domnívám se, že toto vyjádření, o jehož autenticitě pochybuji, nevystihuje dosti přesně působení jejích děl. Krajina v jejích obrazech zaznívá jako přirozená součást prostředí, ve kterém se koně pohybují. Jako by pokračovala v odkazu slavných realistických malířů koní, jakými byli například J.G. Hamilton, či G. Stubbs. Zajímá ji vyjádření pohybu, stavba koňského těla. Co nejméně se chce přiblížit realitě, atmosféře která je spojena s dostihy. Jak se autorka sama vyjadřuje ke své tvorbě. „Malovat koně není snadné. V obraze musí být zachycena realita, nikoliv však otrocky popisná. Není lehké namalovat dojem.“

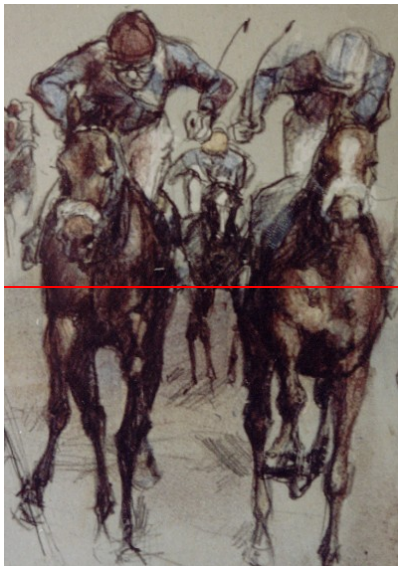
Kýč

Na závěr této kapitoly pojednávám o kýči, který je s tematikou koní úzce spjat. Obrázky líbivě barevných koníčků, kteří jsou jako živí, zamilovaných párů prohánějících se na bílých koních po mořských březích, pohled do koňských očí, vlající hřivy, měsíční světlo..takovéto náměty zdobí deníčky malých slečen, koňské klubovny, najdeme je ale

Naformátováno: Normální, Odsazení:
První řádek: 1,25 cm, Řádkování: 1,5
řádku, vzorek: Žádný

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtrženíbohužel v nabídce všech koňských obchodů. Kýč se stal součástíjezdectví.

Kýč Zájem o koně a jízdu na koních je jedním z fenoménů, který se podle mých zkušeností velmi často objevuje v období prepubescence a pubescence. Aniž bych svůj náhled mohla opřít a relevantní statistické údaje nemohu se zbavit dojmu, že je o něco častější u dívek než chlapců, kteří dávají v tomto období ontogeneze o něco častěji přednost přitažlivosti technických informačních a komunikačních prostředků a vynálezů. Období prepubescence a pubescence je však významným obdobím i z hlediska vývoje a utváření estetických, resp. výtvarně estetických hodnocení, kritérií a soudů. Tomáš Kulka o tomto období ve své knize Umění a kýč, v kapitole Kýč a estetická výchova, píše:

„S určitou nadsázkou lze říci, že moderní umění navazuje na odvážnost, hravost a nespoutanost fantazie dětské tvořivosti. Pak ale následuje stádium, které je v jistém smyslu negací umění. Nevím, čím je tento zvrát způsoben, je však zřejmé, že dochází k určité stagnaci, k útlumu fantazie.

Naformátováno: Odsazení: První řádek: 1,25 cm**Naformátováno:** Barva písma: Automatická**Naformátováno:** Barva písma: Automatická**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Děti začínou užívat šablony. Spontánnost projevu nahradí přijaté stereotypy a normy, což se též projevuje v přijatých implicitních pojmech jako „správné“ a „nesprávné“ zobrazení. Naučí se kreslit koně, kterého pak „umějí. (...) K první podmínce se vztahuje fakt, že si dítě vybírá k zobrazení právě ty objekty a témata, nimž má silný emocionální vztah.“⁷

O období dospívání a její provázející tzv. krize dětského výtvarného projevu bylo již mnohé napsáno.⁸ Z doposud známých poznatků a mých osobních zkušeností vyplývá, že proměny dětského výtvarného projevu nejsou „opakováním fylogeneze výtvarného umění v ontogenezi“ a že právě v období pubescence je zákonitým jevem, že dospívající jedinec **potřebuje a chce umět dobře a správně** – a to nejen pokud jde schopnosti a dovednosti „zobrazování“. Inklinace ke kýčovitým formám (opět nejen výtvarným, ale i literárním, hudebním, filmovým atd.) je podle teoretických poznatků i podle mých osobních zkušeností zákonitým a logickým průvodním jevem v období, kdy se z „dítěte – housenky“ stává metamorfózou „dospělý – motýl“. I ten však musí projít obdobím „zakuklení – kukly“. A právě v tomto období se – podobně jako v kukle budoucího motýla, odehrávají v psychice dospívajícího proměny, jež nebývají zvenčí patrné ani pro sebezpozornějšího a sebevzdělanějšího „diváka“.

Výtvarný pedagog by však neměl být pouhým „pozorovatelem“, ale aktivním činitelem, napomáhající dospívajícím citlivě projít tímto obdobím.

V pedagogické a zvláště výtvarně pedagogické literatuře se od osmdesátých let minulého století používá jako obecná metoda pro „překonání tohoto období“ tzv. „metoda mostu“⁹. Jsem však přesvědčena, že termín „most“ nemůže být chápán jako přemostění „pubescencí rozbourané řeky života“. Ostatně samotný pojem „krize“ nepokládám za právě nejšťastnější: tímto obdobím musí zákonitě projít každý lidský jedinec obdobně, jako stádium „zakuklení“ je nezbytnou a organickou fází života housenky i motýla. Pokud ještě chvilku zůstanu u tohoto metaforického přirovnání pokládám za potřebné dodat, že „motýl“ je nejvíce závislý na okolním prostředí a také nejzranitelnější právě ve stadiu kukly a v okamžicích líhnutí.

⁷ KULKA, T.: *Umění a kýč*. Praha: Torst, 2000. 2. doplněné vydání. ISBN 80-7215-128-2, str. 218-219

⁸ ROESELLOVÁ, V.: *Didaktika výtvarné výchovy V. Nejen pro ZUŠ*. Praha: UK Pedagogická fakulta, 2003. ISBN: 80-7290-129-X

HAZUKOVÁ, H., ŠAMŠULA, P.: *Didaktika Výtvarné výchovy I.*, 3. vyd. Praha: UK Pedagogická fakulta, 2005 (2. vyd. 1991).

⁹ TROJAN, R.: *Stati z teorie vyučování Vv I*. Praha: 1977.

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Odsazení: První řádek: 1,25 cm

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Tomáš Kulka ve své knize používá jinou metaforu: hovoří o tom, že v dětství měli mnozí z nás ve velké oblibě pouťové pochutiny typu cukrové vaty, k níž přirovnává právě kých pro jeho vlezlou sladkost, snadnou stravitelnost a nulovou (nebo spíše negativní) „výživnou hodnotu“. Dovojuje, že určitým ohrožením zdravého vývoje organismus může být jen to, staneme-li se na „sladkostech kých“ životně závislí.

Mají tedy snad výtvarní pedagogové a pedagožky „sladkosti kých“ před svými prepubescentními a pubescentními svěťenci zatajovat, skrývat nebo zamykat do „jedniček“ jako zakázané ovoce? Jsem přesvědčena, že podobné snahy by byly nejen marné, ale vlastně pro zdravý vývoj dětí a dospívajících škodlivé. Je jistě stále oprávněný více než sto let starý požadavek Otakara Hostinského o tom, že je třeba podávat mládeži to „nejhodnotnější a nejpokročilejší umění“¹⁰ ale současně nelze přehlížet fakt, na něj Kulka poukazuje – s odvoláním na Jacquese Stenebrga: „*Romantismus již zastaral, symbolismus a surrealismus zajímal vždy je nepočtenou elitu, kých je však všude: ještě zjevnější a nezničitelnější dnes, kdy přímo kvete v civilizaci založené na nadměrné spotřebě.*“¹¹

Není možná bez zajímavosti, že současné podoby kých velice často parazitují nikoli již jen na akademismu nebo romantismu, ale umně – byť anti-umělecky – využívají odvařených postupů právě např. symbolismu a surrealismu. Možná, že právě v kontextu se skutečnými uměleckými díly třeba zrovna symbolismu a surrealismu, ale i impresionismu, expresionismu nebo fauvismu či futurismu může pomoci dospívajícím poodhalit prázdnotu kých, skrytou za vnější líbivost a zdánlivou formální dokonalost kýchovitých výtvorů. A to tím spíše že se může a má jednat o tvorbu s náměty, které dospívající v tomto období oslovují a přitahují. Možná i toto měl na mysli T. Kulka, když s odvoláním na reakce svých kritiků a recenzentů ve druhém vydání své knihy (s odvoláním na Zdeňka Mathausera) píše: „*Mathauserova poznámka však vede k zamyšlení nad možným pozitivním potenciálem i tohoto typu kých, který si na umění hraje. (...) chtěl jsem ukázat, že kých je negací i protipólem umění, že své konzumenty od pravého umění odvádí. Neexistuje však i opačný proces, kdy kých nás k umění přivádí?*“

Přes jistou riskantnost jsem přesvědčena, že tato cesta je možná a snad i nutná, jakkoli se může zdát riskantní. Ale není povolání pedagoga vlastně permanentním rizikem?¹²

¹⁰ HOSTINSKÝ, O.: O socializaci umění. Praha: 1903. in Hostinský, O.: *Studie a kritiky*. Praha: 1974.

¹¹ KULKA, T.: *Umění a kých*. Praha: Torst, 2000. 2. doplněné vydání. ISBN 80-7215-128-2, str. 27

¹² KULKA, T.: *Umění a kých*. Praha: Torst, 2000. 2. doplněné vydání. ISBN 80-7215-128-2, str. 123

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Odsazení: První řádek: 1,25 cm

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Bez podtržení, Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Bez podtržení, Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Bez podtržení

Naformátováno: Bez podtržení

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Poloha: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: Tučné

Hearts Wide Open

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 14 b.**Naformátováno:** Písmo: 14 b., Tučné

6. VÝTVARNÁ ČÁST

V úvodních kapitolách této diplomové práce jsem se zmínila o tom, co bylo prvním impulsem k tomu, abych začala výtvarně fixovat stíny koně a jezdce. Bylo to dáno tím, že jsem cítila potřebu oddálit se přílišné popisnosti, kterou mi právě stíny koní přestaly dovolovat.

V první fázi zachycování stínů, v době před šesti roky, jsem však narazila na problém. Před přijetím na Pedagogickou fakultu jsem navštěvovala pouze dva roky večerní figurální kresbu a kromě kresby a malby jsem se neseznámila s jiným použitím výtvarného jazyka. Proto když jsem se snažila o výtvarný přepis, zjistila jsem, že nevím jak toto téma zpracovat.

Teprve po třech letech strávených na fakultě jsem se k tomuto tématu navrátila zpět.

Ráda bych ještě zmínila, že samotné téma koně mě provází od dětství. Téměř nic jiného jsem po dlouhou dobu neznázorňovala. Mnohokrát jsem byla upozorňována, ať

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

toto téma opustím, proto jsem tak i učinila a zpětně vidím, že tomu bylo v danou dobu i dobře, že jsem udělala odbočku, asi na dva roky, kdy jsem se věnovala figuře a portrétu. Poznávala jsem možnosti barevného vyjádření, učila se pozorovat a transponovat realitu, začala jsem používat barevnou nadsázku. Byla to pro mě určitým způsobem hra s barvami a terapie zároveň.

Kůň mi ale začal velmi chybět, proto jsem se k němu začala pomalu navracet.

—V mé tvorbě se postupně objevily dvě linie. Jedna z nich se začala ubírat mezi barvami a jejich vyjádřením skrze malbu, druhá se začala formovat v kresbách a také poté, kdy jsem se poprvé seznámila s grafikou.

6.1. Stín jezdce a koně- Fotografie

Ke stínům samotným jsem se navrátila nejprve tím, že jsem je začala fotografovat. V této době jsem měla již starého koně, který nevyžadoval při ježdění přílišné fyzické nasazení, proto jsem se na jeho hřbetě mohla začít věnovat pozornějšímu a detailnějšímu zkoumání toho, co se odehrává okolo nás.

Fotografii jsem vnímala a prozatím vnímám jako východisko pro následné výtvarné zpracování. Delší dobu jsem pouze fotila, poté jsem připojila natáčení krátkých videozáznamů. Hledám zajímavé deformace, které jsou způsobeny vlivem dopadajícího světla či strukturou povrchu. Stíny fotím přes celý rok, zajímá mě zkracování nebo prodlužování tvaru. Deformaci protáhlých stínů vnímám jako velmi blízkou, jelikož zalíbení většinou spatřuji v dlouhých či vysokých tenkých tvarech.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 0 cm

Naformátováno: Řádkování: 1,5
řádku

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

-
-
-
-
-

Naformátováno: Řádkování:
jednoduché

Naformátováno: Písmo: 12 b.

Ukázky fotografií pořízených v rozmezí let 2005-2009

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Když jedete na koni, vidíte jen necelou polovinu sebe a z koně převážně jeho krk a uši. Bylo zajímavé pozorovat náš stín, který poskytoval jiný pohled na jednu situaci v tu samou chvíli. Byl naším odrazem, prepisem reality. Zaujalo mě, jak se stín deformuje vlivem povrchu, na který se promítá. Průmět stínu na plochu vytváří dvourozměrnou siluetu.

Stíny se také mění vlivem postavení slunce. Navečer v létě a na podzim i přes den, kdy slunce stojí nízko, způsobuje prodlužování stínů. V období zimy a jara jsou stíny zkrácené.

Stín a jeho deformace mě také zaujal z toho důvodu, že mi umožnil zachytit prožitek z jízdy. Umožnil mi zachytit situaci v jeden okamžik.

Stín však v sobě nese pro mě ještě jednu důležitou vlastnost. Zcela propojuje osobu jezdce se svým zvířetem do jednoho tvaru. Snažila jsem se „ještě předtím, než jsem začala zpracovávat stíny, ve své tvorbě o zdůraznění propojení člověka s koněm. Stín, díky jeho vlastnostem mi tento problém zcela vyřešil.

6.2.1 Grafika a kresba

Grafika pro mě byla něco zcela nového a byla jsem nadšena možnostmi jejího využití. Otevřela se pro mě zcela neprobádaná oblast a v této době jsem ji pocítila jako výzvu. Přála jsem si proniknout více do jejích tajů, více ji poznat. Proto jsem si ji vybrala pro výtvarnou část své diplomové práce také jako možnost naučit se novému.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Grafika mě zaujala také kvůli možnosti opakovaného tisknutí jedné matrice. Byla jsem, opět v určité době předtím, nadchnuta možnostmi využívání xeroxu, na kterém mě zajímala možnost hraní si s velikostí formátu a právě i onou využitelností množení.

Grafika však nese důležitou vlastnost ve srovnání se xeroxovou technikou: zachovává si stále „živost“ výtvarné řeči a vyjádření.

Tisknete-li jednu matici, její výsledek se liší. Lze experimentovat s barvou, což jsem také vyzkoušela, ale zjistila jsem, že pro svůj záměr ji příliš nevyužiji.

Vždy prožívám při finální fázi, kdy snímám papír z matrice, vzrušení, které jsem jako malé dítě pocítovala při rozbalování dárků pod vánočním stromečkem. V tu chvíli se propojí přání s očekáváním, nejistotou a posléze výsledkem, který je či není naplněním. Přichází radost, zklamání či překvapení z viděného. Náhodné vzniknutí něčeho nečekaného mi umožnilo náhled, či možnost, jakým dalším možným směrem se lze ubírat. Domnívám se, že toto je další jedinečná vlastnost grafiky. Princip náhody a její další využitelnosti zde zaznívá silněji nežli v ostatních technikách. To, co mi grafika také ukázala, byla nutnost zklidnění a trpělivosti, nelze u ní spěchat, jinak se nedostaví správný výsledek.

Při hledání jsem vyzkoušela několik grafických technik. Snažila jsem přirozeně objevit takovou, která by co nejvíce korespondovala s mými představami. Jelikož se mé představy proměňovaly, bylo tomu tak i u technik.

S akvatintou jsem již krátce pracovala předtím, než jsem ji začala využívat pro stíny. Zpracovávala jsem koně a jezdce, kde jsem si pohrávala s principem prolínání těl. Na těchto tiscích se promítá má snaha o propojení jezdce a zvířete v jeden celek, v „jedno

Akvatinta- Jezdci 2006

tělo“. Těmto grafikám předcházela celá řada kreseb, kde jsem tento zájem řešila a také zde jsem již začala deformovat těla koní. Konkrétně jsem protahovala a tím i

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

ztenčovala nohy zvířat, jejich těla jsem se snažila oprotit co nejvíce od detailů, spěla jsem k určité znakovosti, která se však nejvíce projevila až v době, kdy jsem začala pracovat se stíny. Myslím, že největšímu přiblížení se znaku jsem dospěla v leptech. Tyto grafiky a kresby vznikly o rok dříve, nežli jsem se začala věnovat stínům.

Měla jsem také možnost vyzkoušet techniku litografie, při které jsem se více zaměřila na zachycení povrchů. Nejprve jsem nakreslila na litografický kámen povrch a stín jsem dostříkala přes šablonu. Jen v jednom případě jsem stín dokreslovala, ale s výsledkem jsem nebyla tolik spokojena, jako tomu bylo u předešlých dvou. Působil příliš tvrdě, stříkání více vystihovalo podstatu stínu. Zde jsem také použila barvy, ale měla jsem problém s tím, že jsem neznala vlastnosti těchto barev a proto někdy nekorespondovaly s mou představou. Barvy za mne míchal tiskař a přetiskováním se barevnost mění. Myslím, že tuto techniku jsem doposud nedokázala ještě patřičně ocenit.

Další technika, kterou jsem vyzkoušela, byl linoryt, který umožňuje docílit ostrých kontrastů mezi černou a bílou. Domnívala jsem se, že skrze kontrasty zde najdu polohu, která bude stínům blízká. Zjistila jsem však, že mi tato technika vyhovuje nejméně ze všech. Vniklé tisky působily příliš tvrdě, nedokázala jsem do nich vložit zjemnění, které jsem vyžadovala. Snad to bylo dáno i nesprávnou volbou zobrazovaného námětu.

Poslední techniku, kterou jsem použila, byl lept. Zakrytovala jsem matrici asfaltovým lakem, nechala jsem volný jen obrys stínu. Ten jsem přestříkala fixírkou s jemně naředěnou klovatinou s vodou a nechala zaschnout. Po zaschnutí jsem obrys přetřela jemnou vrstvou asfaltového laku a opět nechala zaschnout. Klovatinu jsem poté odmyla pod tekoucí vodou a odkrytá místa nechala leptat. Nakonec jsem celou desku odkrytovala a vytiskla. Zde jsem se myslím nejvíce posunula od reálně popisného k znakově významovému.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 0 cm

Litografie 2006

Naformátováno: Doleva

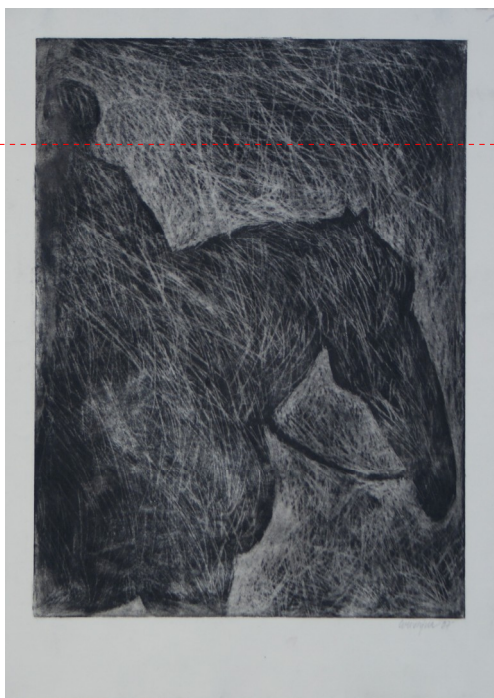
Naformátováno: zarovnání na střed,
Odsazení: První řádek: 0 cm

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 0 cm

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed,
Odsazení: První řádek: 0 cm

6.2 Stín
Ke stínům

samotným jsem se

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

navrátila nejprve tím, že jsem je začala fotografovat. V této době jsem měla již starého koně, který nevyžadoval při ježdění přílišné fyzické nasazení, proto jsem se na jeho hřbetě mohla začít věnovat pozornějšímu a detailnějšímu zkoumání toho, co se odehrává okolo nás. Fotografie jsem vnímala a prozatím vnímám jako východisko pro následné výtvarné zpracování. Delší dobu jsem pouze fotila, poté jsem připojila natáčení krátkých videozáznamů.

Když jedete na koni, vidíte jen necelou polovinu sebe a z koně převážně jeho krk a uši. Bylo zajímavé pozorovat náš stín, který poskytoval jiný pohled na jednu situaci v tu samou chvíli. Byl naším odrazem, prepisem reality. Zaujalo mě, jak se stín deformuje vlivem povrchu, na který se promítá. Průmět stínu na plochu vytváří dvourozměrnou siluetu.

Stíny se také mění vlivem postavení slunce. Navečer v létě a na podzim i přes den, kdy slunce stojí nízko, způsobuje prodlužování stínů. V období zimy a jara jsou stíny zkrácené.

Stín a jeho deformace mě zaujala z toho důvodu, že mi umožnil zachytit prožitek z jízdy. Umožnil mi zachytit situaci v jeden okamžik.

Stín však v sobě nese pro mě ještě jednu důležitou vlastnost. Zeela propojuje osobu jezdce se svým zvířetem do jednoho tvaru. Snažila jsem se, ještě předtím, než jsem začala zpracovávat stíny, ve své tvorbě o zdůraznění propojení člověka s koněm. Stín, díky jeho vlastnostem mi tento problém zcela vyřešil.

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Police: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Akvatinta 2007

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Linoryt 2008

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Litografie 2008

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

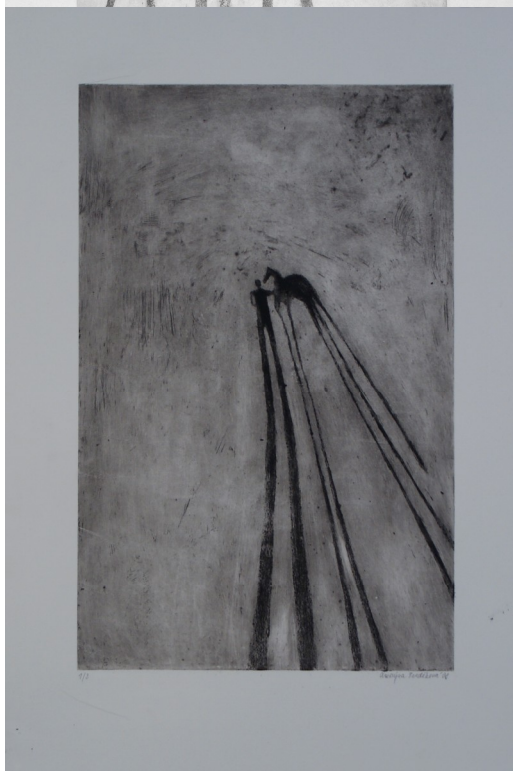
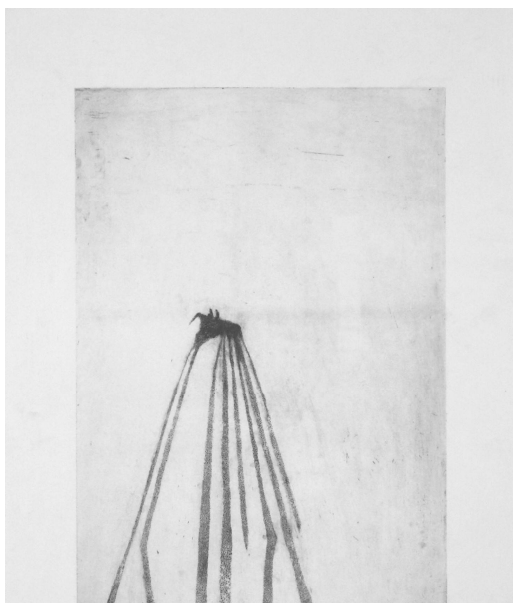
Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Lept 2008

Naformátováno: Písmo: 11 b.,
Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení*Lept 2008***Naformátováno:** Písmo: 11 b., Kurzíva

6.3. Kresba

Naformátováno: Písmo: Tučné

Propojením do jednoho tvaru je také vyjádřena určitá intimita, neoddělitelnost. Podstatným se pro mě stal celek, jeho tvar. Vydala jsem se na cestu za hledáním tvaru.

Při hledání jsem vyzkoušela několik grafických technik. Snažila jsem přirozeně objevit takovou, která by co nejvíce korespondovala s mými představami. Jelikož se mé představy proměňovaly, bylo tomu tak i u technik.

S akvatintou jsem již krátce pracovala předtím, než jsem ji začala využívat pro stíny. Zpracovávala jsem koně a jezdy, kde jsem si pohrávala s principem prolínání těl. Na těchto tiscích se promítá má snaha o propojení jezdy a zvířete v jeden celek, v „jedno tělo“.

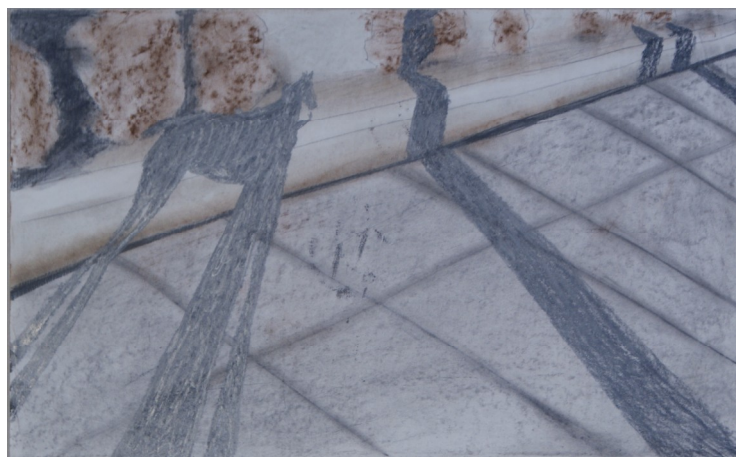
Těmto grafikám předeházela celá řada kreseb, kde jsem tento zájem řešila a také zde jsem již začala deformovat těla koní. Konkrétně jsem protahovala a tím i ztenčovala nohy zvířat, jejich těla jsem se snažila oprostít co nejvíce od detailů, spěla jsem k určité znakovosti, která se však nejvíce projevila až v době, kdy jsem začala pracovat se stíny. Myslím, že největšímu přiblížení se znaku jsem dospěla v leptech. Tyto grafiky a kresby vznikly o rok dříve, nežli jsem se začala věnovat stínům. Zkušenost se šablonami použitými v litografii jsem uplatnila i v další výtvarné technice, kdy jsem sprejem vytvářela pozitiv a negativ stínů. Zvětšila jsem velikost formátu na osmdesát centimetrů, pohrávala jsem si se šablonou. Tyto vzniklé sprayové obrazy pokládám za nápad a tím i jako cestu, pro další

možná řešení.

Mou grafickou práci také provázely kresby, kde jsem pátrala po další formě vyjádření stínu. Z počátku, a stejně tomu bylo u

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

grafik, byl můj projev stále úzce spjat s realitou. Jelikož kresby vznikaly současně a některé z nich se staly východiskem pro grafické zpracování, tvar se téměř nelišil. Zde ještě přiznávám „reálného“ koně, vrhajícího stín na kterém se objevuje i jeho jezdec. Také více pracuji, oproti grafikám, s povrchem a prostředím, kde se stín objevuje. Co se však formy týče, dostala jsem se zde až do abstraktní polohy. Tu jsem zatím dále nerozvíjela, alespoň ne v grafice. Některé kresby se staly předlohou pro malbu.

*Kresba, 2006**Kresba, 2007*

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Odsazení: První řádek: 0 cm

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

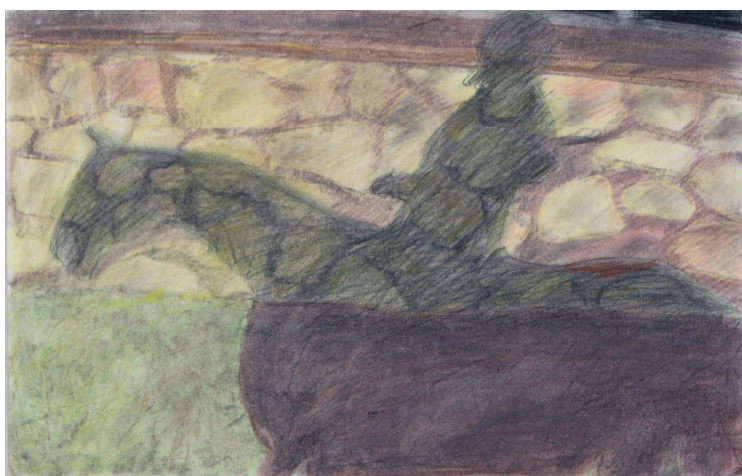
Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Kresba, 2007

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

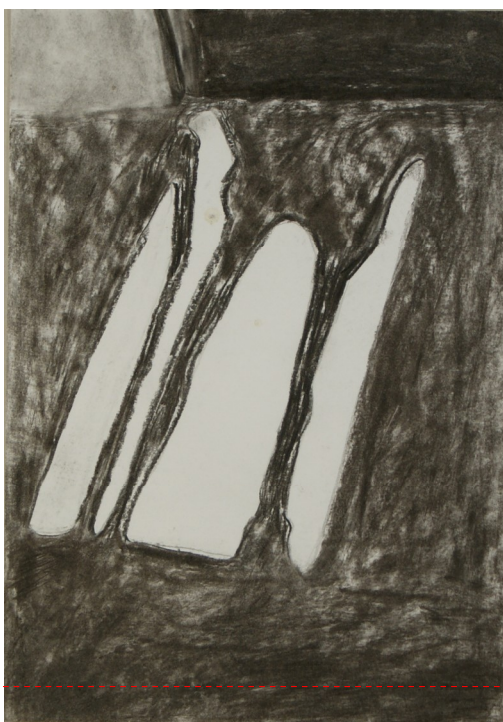
Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Kresba, 2008

Měla jsem

také možnost

vyzkoušet techniku litografie, při které jsem se více zaměřila na zachycení povrchů.

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Písmo: 12 b.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Police: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Nejprve jsem nakreslila na litografický kámen povrch a stín jsem dostříkala přes šablonu. Jen v jednom případě jsem stín dokreslovala, ale s výsledkem jsem nebyla tolik spokojena, jako tomu bylo u předešlých dvou. Působil příliš tvrdě, stříkání více vystihovalo podstatu stínu. Zde jsem také použila barvy, ale měla jsem problém s tím, že jsem neznala vlastnosti těchto barev a proto někdy nekorespondovaly s mou představou. Barvy za mne míchal tiskař a přetiskováním se barevnost mění. Myslím, že tuto techniku jsem doposud nedokázala ještě patřičně ocenit.

Další technika, kterou jsem vyzkoušela, byl linoryt, který umožňuje docílit ostrých kontrastů mezi černou a bílou. Domnívala jsem se, že skrze kontrasty zde najdu polohu, která bude stínům blízká. Zjistila jsem však, že mi tato technika vyhovuje nejméně ze všech. Vniklé tisky působily příliš tvrdě, nedokázala jsem do nich vložit zjemnění, které jsem vyžadovala. Snad to bylo dáno i nesprávnou volbou zobrazovaného námětu.

Poslední techniku, kterou jsem použila, byl lept. Zakrytovala jsem matrici asfaltovým lakem, nechala jsem volný jen obrys stínu. Ten jsem přestříkala fixírkou s jemně naředěnou klovatinou s vodou a nechala zaschnout. Po zaschnutí jsem obrys přetřela jemnou vrstvou asfaltového laku a opět nechala zaschnout. Klovatinu jsem poté odmyla pod tekoucí vodou a odkrytá místa nechala leptat. Nakonec jsem celou desku odkrytovala a vytiskla. Zde jsem se myslím nejvíce posunula od reálně popisného k znakově významovému.

Zkušenost se šablonami použitými v litografii jsem uplatnila i v další výtvarné technice, kdy jsem spřejem vytvářela pozitiv a negativ stínů.

Mou grafickou práci také provázely kresby, kde jsem pátrala po další formě vyjádření stínu. Z počátku, a stejně tomu bylo u grafik, byl můj projev stále úzce spjat s realitou. Jelikož kresby vznikaly současně a některé z nich se staly východiskem pro grafické zpracování, tvar se téměř nelišil. Co se však formy týče, dostala jsem se zde až do abstraktní polohy. Tu jsem zatím dále nerozvíjela, alespoň ne v grafice.

6.4.3 Malba

K určité abstraktní formě jsem se začala přibližovat v malbě. Také zde se propojení jezdce a koně stalo pro mne zásadním. Přemýšlela jsem nejen nad působením barev, ale také nad tvarem. Barvou jsem se snažila vyjádřit svůj pocit nebo jsem usilovala o to, abych dokázala barvami vystihnout konkrétního člověka i koně. Některé fotografie a také kresby

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 0 cm

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

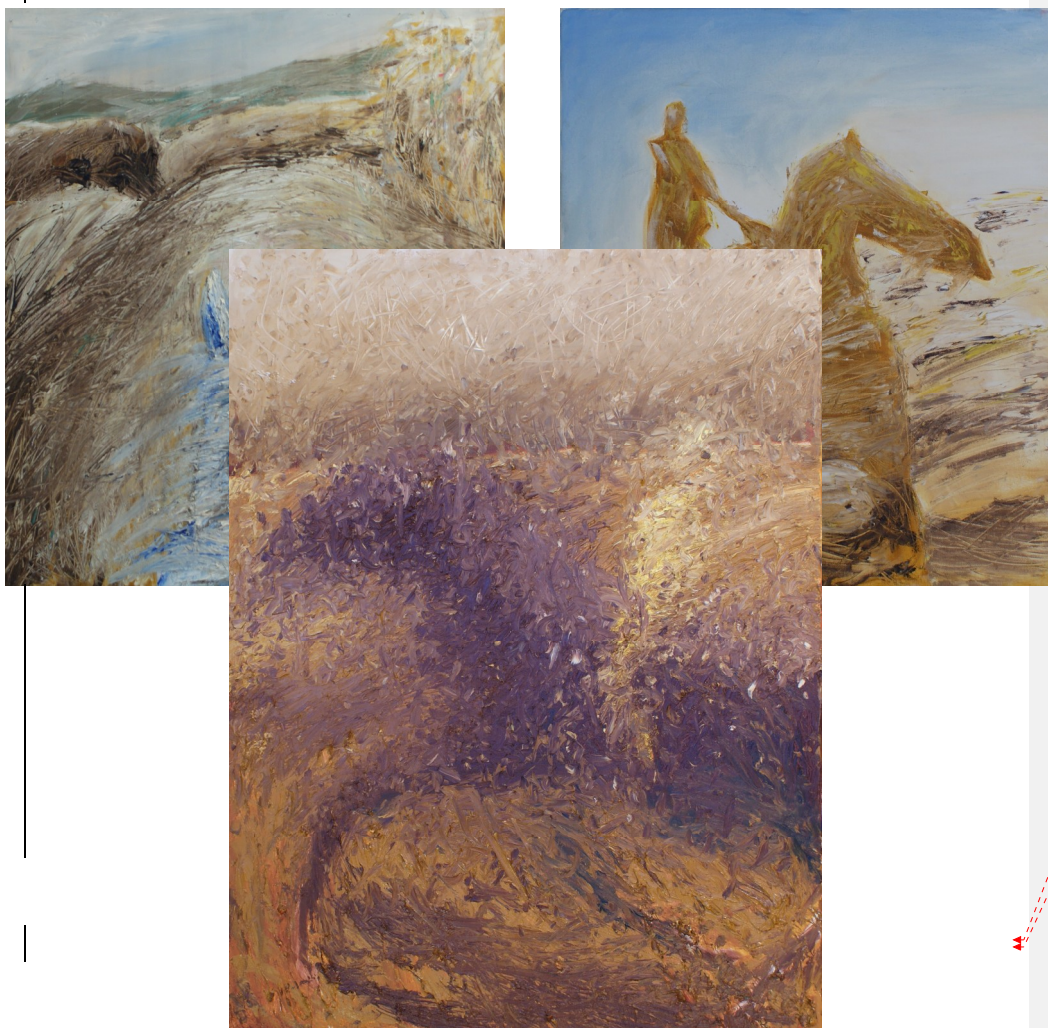
mi sloužili jako předloha či jako východisko pro malbu. Dospěla jsem přitom také k určitému tvarovému zjednodušení, nezaznívá v něm však výraznější znakovost.

V mých pracích napracuji s perspektivou, důraz kladu na plošnost vyjádření.

Na první malbě jsem vycházela z kresby a také z dojmu při vyjížděce. Snažila jsem se o zachycení atmosféry když projíždím krajinou. Druhá malba byla přepisem fotografie, sledovala jsem zde povrch na který se stín promítá. Nezachovala jsem však barevnost stínu ale spíše jsem se snažila o propojení jezdce s krajinou.

Postupně jsem začala tvary více zjednodušovat, až jsem se dostala do abstraktní roviny vyjádření. Stále jsem však nebyla zcela spokojena s výsledkem, proto jsem udělala „krok stranou“ a jako by se navrátila zpět do minulosti, kdy jsem pracovala s barevnou nadsázkou. V této fázi jsem malovala své přátele a jejich koně, které dobře znám. Zde jsem se právě snažila o zachycení jejich „barevné a tvarové podstaty“. V této rovině bych ráda pokračovala i do budoucna.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 1,25 cm

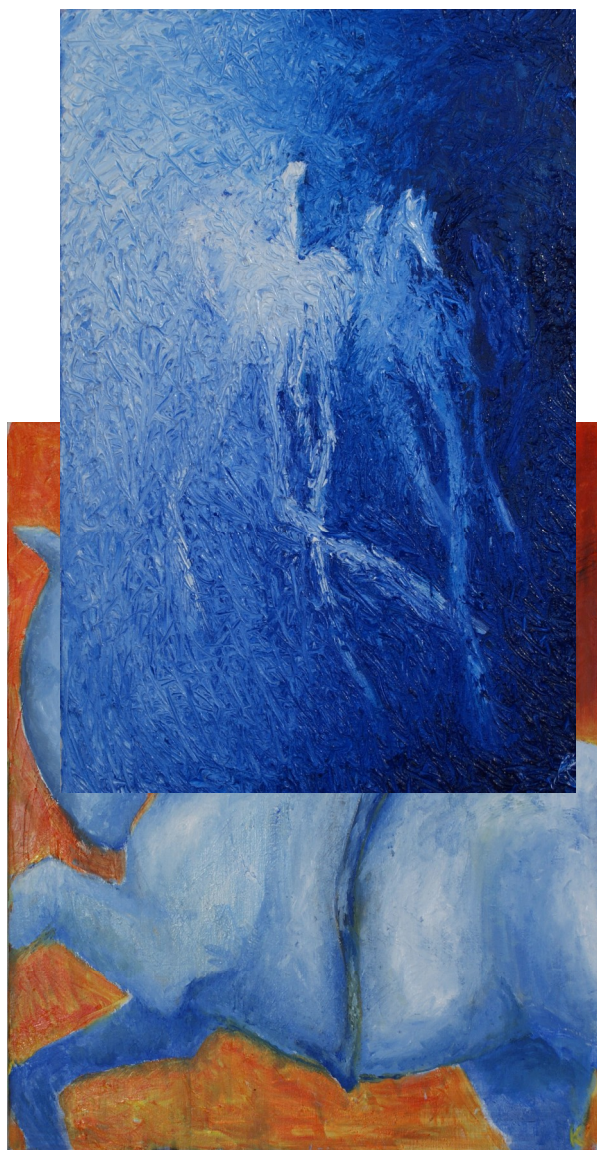

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

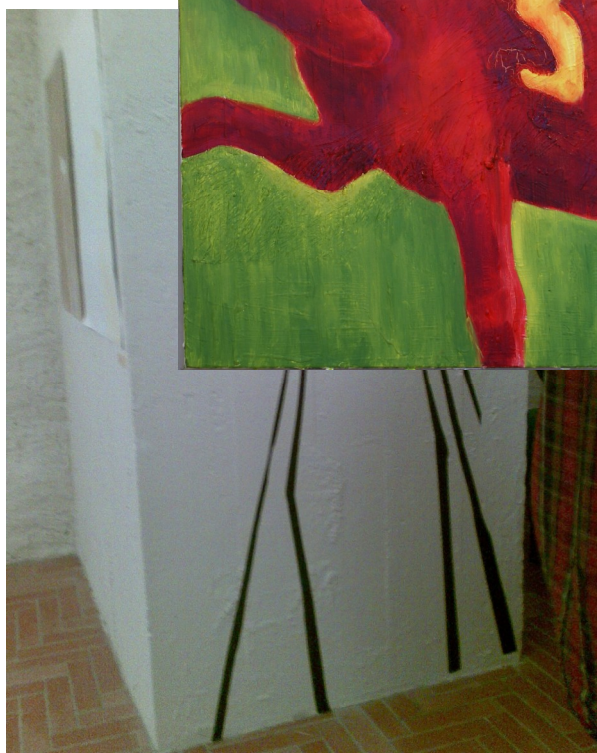

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 0 cm

Docházela jsem i do
kurzu počítačové grafiky,
konkrétně jsem se učila program
Adobe Illustrator, ve kterém jsem

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

vytvořila stín jezdce a koně se záměrem jeho použití pro tisk s možností jeho nalepení na vybraný povrch. Jednalo se vlastně o „samolepku“, která je vysoká 180 cm. Chtěla jsem tento stín umístit do vnitřního prostoru, pokusila jsem se přenést stín z krajiny do „umělého“ prostředí. Tento první pokus vidím jako cestu pro další možným řešení.

Stejně tak vím, že bych ráda nadále rozvíjela toto mé téma, jelikož v sobě skrývá další možnosti. ~~Přála bych si do budoucna více se zaměřit na jednu formu vyjádření, najít tu, která mi bude nejbližší.~~

Stín 2009

6.4 Umělci, kteří mě inspirovali

Na závěr výtvarné části uvádím přehled umělců a výtvarníků, u kterých jsem našla inspiraci či blízkost ve jejich výtvarném projevu nebo zájmu o koně.

~~K! nejsem si jist, že toto pořadí kapitol je optimální... Stále se nemohu zbavit dojmu, že logičtější a hlavně organičtější by bylo zařadit kapitolu Proměny vyjádření tématu koně~~

~~a jezdce ve výtvarném umění za kapitolu o proměnách funkcí koně v lidské kultuře a civilizaci.~~

~~Asi máte pro toto pořadí své důvody, ale zatím jsem je nepochopil. Pro nechronologický postup u další kapitoly máte asi rovněž vnitřní důvody, ale ani ty mi zatím nejsou zřejmé.~~

~~— Následující části se mi jeví jako teprve rychle nahozené. Proto jsem se jí zatím nezabýval formou návrhů a úprav. Víím, že jsem mřeh, ale to už jste si za těch pár let snad stačila povšimnout.~~

~~— Také přechod mezi následující kapitolou a didaktickou částí je neorganický. Zdá se mi, že by didaktická část spíše logicky navazovala na kapitolu o hipoterapii než na kapitolu o výtvarném umění.~~

Franc Marc

Tvorba tohoto umělce mě provází již poměrně dlouhou dobu.

Námětem jeho obrazů jsou jen zvířata. Modří a červení koně. Žluté a zlaté krávy. Opice. Laně. Ptáci. Jsou součástí přírody, jakéhosi harmonického rajského ornamentu, kam dokonale zapadají. Zvířata jsou na Marcových obrazech symbolem jakési absolutní, božské

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné

Naformátováno: Řádkování: 1,5 řádku

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Police: Vodorovné: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

svobody a duchovní volnosti, vznešenosti, dokonalosti a samozřejmě i krásy. Člověk se z jeho obrazů vytratil. „Člověk se mi velmi brzy zdál ošklivější,“ rekapituluje Marc v zákopecích u Verdunu, „zvíře naopak krásnější, čistší, nevinné...“

Marc se velice zajímal o buddhismus. Právě v tomto malířově duchovním směřování můžeme hledat smysl jeho obrazů. Před některými z nich si můžeme připomenout, že sám Buddha ve své praexistenci měl být antilopou... V Buddhově pojetí světa existují různé stupně životních podob. Z hlediska reinkarnace může kdokoliv z nás těmito stupni projít a uchovat je ve své existenciální paměti. „Existuje pro umělce tajemnější idea než představa, jak se zrcadlí v oku zvířete? Jak ubohá a bezmocná je naše konvence, umisťující zvířata do krajiny viděné našima očima, místo abychom se ponořili do duše zvířete a viděli jeho pohledem svět kolem. Symbolika barev je však prastará, pravěká

a neodmyslitelně patří k dávným rituálním a magickým úkonům. Je dokonale archetypální. Najdeme ji ve všech světových náboženských systémech.

Pro příklad si vysvětleme modrou. Marcovi modří koně úzce souvisejí s myšlenkou modrých jezdců, po nichž byla nazvána celá iniciační skupina Der Blaue Reiter. Modrá je ve všech kulturách znamením pravdy, intelektu, moudrosti, mravní čistoty a rozjímání. Je také barvou hloubek, ženského principu vod, ustrojením Velké Matky či Královny nebes. V kabale je znamením milosti. Spojíme-li tyto symbolické kvality modré barvy s vyobrazením koně, jsou nám náhle Marcovy obrazy jasnější. Kůň je mimo jiné symbolem intelektu, moudrosti, dynamických sil a v buddhismu se stává skrytou povahou věcí.

Zvířata na Marcových obrazech jsou často monumentálními tvory. Ale na řadě obrazů zvířata splývají se svým okolím, jsou dokonalou součástí vyabstrahované struktury, která

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b., Podtržení

v sobě obsahuje prvky živočišné, rostlinné, ale i z takzvané neživé přírody, tedy kameny, hory, vodu. Marcovi v těchto obrazech jde o podstatu světa, v jeho harmonii i neustálém boji. Proto se do jeho obrazů vkrádají nečekané prvky: kroužení, víření, ustnutí, zlomy a proudy. Třeba je tím vyjádřen svět zásadních metamorfóz, svět reinkarnace.¹³

Marino Marini

Naformátováno: Písmo: Tučné**Naformátováno:** Písmo: Tučné

Tento italský sochař se proslavil četnými variacemi na motiv koně a jezdce. Z počátku byl ovlivněn etruským uměním a také římskými plastikami. Od přísné klasičnosti a úspornosti výrazu se jeho tvorba rozvíjela, ne bez závislosti na vnějších podnětech, k dramatickosti a pohybu až ke střídavé abstrakci tvarové skladby, aby mohla ze všech stran pronikat k jádru obsahu, který má být sdělen a který má působit.

“ Etruskům zřejmě děkuji za svou lásku ke skutečnosti, jež se projevuje ve formách, které si udržují celistvost podstaty a přece se obnovují vědomím míry, ve formách, na jejichž hladkých plochách probíhá hra světla. Zjednodušení se může skutečnost vzdalovat jen zdánlivě- vrací se k ní však nazpět, neboť směřuje k podstatnému...” (Marini, -1957)

Naformátováno: zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

¹³ Vokolek, V.: Moudří koně a modří jezdci. Dostupné na: <http://www.advojka.cz/archiv/2005/11/moudri-kone-a-modri-jezdci>

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Motiv je pro Mariniho prostředkem dorozumění mezi dílem a společností, mezi minulostí i současností.

Z roku 1958 pochází umělcova úvaha o motivu jezdců a koní.

“ Obraz jezdce si během staletí podržoval spíše epický charakter. Měl oslavit hrdinu, vítěze, jako byl třeba Marcus Aurelius, jehož socha stojí na římském Kapitolu a již byla poplatna většina jezdeckých soch italské renesance, nebo Ludvík Veliký, který zdobí náměstí Vítězství v Paříži. Leč přirozený vztah, jenž trvá již tak dlouho mezi člověkem a koněm- ať již jde o herku, kterou vede oráč k napájení na jednom z obrazů Le Nainů, nebo o kobyly, na nichž jezdí konští handlíři Rose Bonheurové, nebo o hřebce, který se vzpíná pod ostruhami válečnickovými u Géricaulta- nebo spíše přirozenost tohoto vztahu se během poloviny minulého století podstatně změnila. Kůň se stal velmi rychle symbolem přepychu, nahrazen v jeho hospodářských i vojenských funkcích strojem – traktorem, autem, pancéřovým vozidlem- pokud vůbec nezískal pro většinu našich současníků charakter mýtu.

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

V každém umělci je tak trochu skryt prorok. Téměř sto let před vynálezem automobilu malovali romantičtí malíři jako Géricault a Delacroix své koně s dávkou objektivitu, jaká byla vlastní většině jejich předchůdců, na jejich obrazech vypadala podobizna koně

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení**Naformátováno:** Písmo: 10 b.,
Podtržení

pravděpoobněji a méně lichotivě než podobizna jezdce. Romantičtí malíři však udělali z koně jistý kult, jako by byl aristokratickým zvířetem nebo přebrazem přepychu, sportu a dobrodružství, nikoli prostředkem dopravy nebo práce.

Od Géricaulta a Constantina Guyse až k Degasovi a Dufymu je tento kult stále častějším jevem v podobáchnvojenského nebo sportovního dandysmu. S Odilonem Redonem a Picassem i potom s Chiricem se stal kůň stále více předmětem snu, přeměnil se v bájně zvíře.“

U Mariniho se kůň vrací zpět do světa forem jako určitá významová představa.

Kuzma Petrov- Vodkin

Naformátováno: Písmo: Tučné

U tohoto ruského malíře jsem byla velmi zaujata jeho obrazem- Koupání červeného koně Vodkin vytvářel obrazy z jeho současného života s hlubokým symbolickým podtextem. Stejně jako u Marca, mě zaujalo tvarové pojetí a monumentalita jeho tvorby. Je však oproti Marcově formě více realistický.

Kůň na jeho obraze je v jeho vznešenosti jako by zmrazen v jednom okamžiku. Ke svému jezdci působí kontrastně. Silné koňská masa, působí protikladně k nedospělému chlapcovu tělu. Také oproti koni je jeho tělo je detailně i anatomicky správně propracováno.

Naformátováno: Odsazení: První
řádek: 1,25 cm**Naformátováno:** zarovnání na střed**Naformátováno:** Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Tento obraz mě zaujal kvůli jeho barevnosti a plošnému vyjádření. Blízké mi bylo také tvarové zjednodušení. Červená barva zabírá téměř celou plochu, až agresivně se dere do popředí. Žluté tělo chlapce vyvolává pocit klidu. Určitou dynamiku do obrazu vnáší naznačené vlnění vody, – které je způsobeno dalšími jezdci které je způsobeno dalšími jezdci.

DÍRA! VAZBA? SOUVISLOST?

7. DIDAKTICKÁ ČÁST

Naformátováno: Písmo: 14 b., Tučné

Didaktickou část jsem koncipovala jako soubor námětů založených na prožitku. Náměty jsem rozdělila do tří oblastí, které jsou součástí světa koní a vztahu člověka a koně. Jak se již zmiňuji v kapitole nazvané „Možnosti pedagogického a terapeutického využití tématu DP“ prožívání vede k sebepoznávání a také k hlubšímu poznávání okolního světa.

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Čeština (Česká republika)

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Políže: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Kůň, jeho svět a prostředí

Náměty rozdělené do tří oblastí, které umožňují dětem prožívání. Děti by psaly deník, ve kterém by byly zapsány dojmy, prožitky, zážitky které by se vázaly k jednotlivým činnostem.

1/ V OHRADĚ

Poprvé cítím koně aneb co vše se v ohradě odehrává.

DENÍK

Námět: *Kůň frká a řehťá*

Motivace : Záznam zvuku. Co si asi koně povídají? *Zaposlouchejte se do „koňské řeči“ kterou znamenejte pomocí barev.*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Barevný záznam rytmu, změř „hlasů“ vyjadřují různé barvy.

Vrstvením různých barev olejového pastelem vznikají nové odstíny

Výtvarná technika: Malba olejovým pastelem

Výtvarná kultura: P. Klee: Starobylý tón, J. Válová: Kresby hudby, O. Karlíková:

záznamy ptačího zpěvu. (~~ÚDAJE? -rok, technika?~~)

Přidaná hodnota: Komunikace ve stádě a se člověkem, co kůň vyjadřuje řehťáním, divocí koně téměř neřehťají aby neupozornili predátora, řehťání převážně u domestikovaných koní. Řeč koní také pomocí těla- používají různé postoje, polohy uší k vyjádření libosti, nelibosti či pasivity.

Námět: *Pod kopyty koní*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace : Stopy zanechané v blátě v ohradě

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Umíte si představit stopu zanechanou klidným stáním, vzpíráním se, kde šel kůň sám nebo kde se přehnalo celé stádo? Budou stopy podobné v zimě i ve sněhu? **Sledujte stopy, jejich prolínání, které pomoci nástroje otiskněte do keramické hlíny.**

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Výtvarný přepis, kompozice, rytmické členění prvků vyjadřujících situaci. Otisky, stopy zanechané v měkkém materiálu (Toto není výtvarný problém)

Výtvarná technika: Sochařská hlína, dlouhý pás hliněného plátu, hotový rozřezat na části a
-vypálit

Výtvarná kultura: E. Kmentová, K. Katase – Noha

Přidaná hodnota: Spolupráce, společná práce, možnost sádrového odlitku, sled nohou při kroku, klusu, cvalu.

Námět: Švihání ocasem

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace : Jak kůň švihá ocasem když odhání dotěrný hmyz? Jak když vyjadřuje svou nespokojenost? Jak když ho nic neobtěžuje? **Pomocí linií zaznamenejte rytmus švihání ocasů.**

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Linie zobrazující rytmus, pozvolné i náhlé změny, rozdílná síla linií

Výtvarná technika: Štětcová kresba tuží

Přidaná hodnota: Koním se ocasy střihali, jelikož se to lidem líbilo. Také jim kupírovali uši, jelikož se domnívali, že malá jsou z estetického hlediska hezcí. Koňská motlitba.

Výtvarná kultura: Z. Sýkora, A. Vitík- Pohyby II, futurismus

Námět: Dotěrná moucha

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: Moucha na srsti koně, odhánění ocasem, pohybem svalů. **Vyberte si detail z koňského těla, které obtěžuje tento hmyz. Všimněte si barvy a směru růstu srsti.**

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Práce s přežvýčkaným detailem, výběr detailu, kompozice srsti (K, to není výtvarný problém!)

Výtvarná technika: Malba temperou

Výtvarná kultura: C. Oldenburg

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Přidaná hodnota: Zbarvení koní, jakou barvu má vraník, hnědák, bělouš, palomino, grošák, strakáč. Obtížný hmyz, který obtěžuje zvířata, potravinový řetězec.

Námět: *Hlazení srsti*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: Jaký je to pocit dotýkat se koňského těla? Je příjemné hladit koňskou srst? Čím si myslíte, že je příjemný pocit vyvolán? Jaký tvar má koňské tělo? Pomocí trhání papíru vytvořte srst koně.

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Struktura, modelace tvaru, detail

Výtvarná technika: Trhání, lepení různých druhů papíru, jako podklad použít čtvrtku formátu A1.

Výtvarná kultura: A. Šimotová, impresionismus – zachycení dojmu, pocitu, M.Gabriel-Tři koně

Přidaná hodnota: Prožitková zkušenost, chování koně k člověku a naopak, kontakt s ním. Indický příběh o třech slepících, kteří se dotýkají slona. První praví „ Slon je had“, druhý praví „ Slon jsou sloupy“, třetí praví „ Slon je plachta napjatá ve větru“ - Rozdílnost prožívání každého člověka.

2/ STÁJ

Námět: *Prožívání prostoru stáje*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: *Pohybuj se tiše, najdi si místo, které ti je příjemné nebo tě něčím zaujme, zůstaň dlouho nehybně stát, vnímej prostor vlastním tělem. Namaluj toto místo.*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Výtvarný přepis zážitku z vnímání prostoru, korespondování tvarů s pocity - oblast, hranatost, špičatost...

Výtvarná technika: Malba temperou

Výtvarná kultura: J. Válová, J. Kounellis, A. Šimotová

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Přidaná hodnota: Vnitřní zklidnění, prožívání prostoru, uvědomění si vlastních pocitů a schopnost je zformulovat do slov i do výtvarného jazyku.

Námět: *Kobylinec*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: Ke každodenní péči o koně patří i kydání hnoje. Jaké pocity ve vás hromádka hnoje vyvolává? Můžete je popsat? ***Jakými barvami byste vyjádřili pach hnoje?***

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Asociativní barevnost, současné působení více smyslových dojmů; souznění smyslů (např. barevné slyšení, zvukové vidění)

Výtvarná technika: Malba suchým pastelem

Výtvarná kultura: F.Kupka, fauvismus, abstraktní umění

Přidaná hodnota: Smyslový zážitek, přečtení řecké báje o Augiášových chlévech-hromady páchnoucího hnoje, který třicet let nikdo nekydal. Augiášův chlév jako rčení.

Námět: *Hrstka sena a slámy*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: Víte co má kůň nejraději k jídlu? Na čem spí? ***Ofrotážíte seno a slámu, dle této předlohy převed'te rytmické členění stébel za pomoci řezání, stříhání a lepení papíru na formát A4.***

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Frotáž a její výtvarný přepis, přirozený rytmus členění, tok stébel, jejich křížení. **Práce s formátem.** Porovnání frotáže a výtvarného přepisu.

Výtvarná technika: Frotáž na hedvábném papíru, přepis pomocí řezání, stříhání a lepení papíru

Výtvarná kultura: M. Blabolilová, P. Mondrian, T.van Doesburg, V. Boštík- Rytmičké členění, V.Kokolia

Přidaná hodnota: Seno jako nutný zdroj obživy, sláma sloužící pro podestýlku, traviny a byliny které kůň vyhledává, nebezpečné rostliny pro koně.

Námět: *Péče o koňské tělo*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Motivace: Koně potřebují každý den hřebelcovat, pročešávat hřívu, vyndávat nečistoty z kopyt. Víte jaké pomůcky se k tomu používají?

Sáčky s předměty na čištění- kresli co podle hmatu poznáš.

Výtvarný problém: Přepis haptického prožitku

Výtvarná technika: Kresba tužkou

Výtvarná kultura: J. Kosuth- Čtení- vidění

Přidaná hodnota: Vidění jiným způsobem, haptické prožívání, haptické objekty- pomůcka pro nevidomé

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: Tučné, Kurzíva

Námět: *Když přijede do stáje kovář*

Motivace: Co se děje v tuto chvíli? **Zachyťte různé, pro vás podstatné, situace při kování koně.**

Výtvarný problém: Záznamy různých dění v prostupujících se obrázcích. Práce s detailem.

Výtvarná technika: Kresba tužkou

Výtvarná kultura: J. Johns-Pohled z okna, J. Virute, Z. Beran

Přidaná hodnota: Vyřezávání kopyt, výroba nových podkov, připalování a jejich přitloukání, hřebíky - tzv.podkováky, nářadí kováře - rašple, kovadlina, výheň, kovářovo oblečení...Reakce koně na kování.Každý kůň potřebuje jednou za dva měsíce nové podkování. Komiksově vyprávění

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné, Kurzíva

Naformátováno: Písmo: Tučné, Kurzíva

3/ KRAJINA

Námět: *Krajina vnímaná z koňského hřbetu*

Motivace: **Pozorujte z koně zvolna ubíhající krajinu, místo které vás zaujme vyfoťte. Z fotografií které jste pořídili vyberte jednu, kterou převed'te do grafické podoby na společný pruh balicího papíru, který spojte do kruhu**

Výtvarný problém: Lineární přepis reality,vyjádřit atmosféru pomocí linií, (horizontály, vertikály, křivky), kontrast světla a stínu, kompozice.

Výtvarná technika: Fotografie, kresba štětcem- tloušťka odpovídající velikosti formátu

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Naformátováno: Písmo: Tučné, Kurzíva

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Písmo: Tučné, Kurzíva

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Výtvarná kultura: Maroldovo panorama bitvy u Lipan, J. John, V. Rabas- Země,

P. Klee- Cesta, Van Gogh, V. Kovařík- Polabí, Bílí koně z Uffingtonu

Přidaná hodnota: Obcházení papíru spojeného do kruhu umožňuje jiným způsobem vnímat

uplývání krajiny, fotografie coby východisko, společná práce v k prohloubení komunikace.

Námět: *Kudy jsem jel na koni*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: *Jděte lesní pěšinou po které jste jeli na koni. Na začátku pozorujte tvary a barvy, na druhém úseku zavřete oči a vnímejte vůně a pachy, na třetím jděte bosí a vnímejte ji chodidly, na čtvrtém se zaposlouchejte do zvuků. Převeďte své prožitky do slov a skic.*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Výtvarný přepis - záznam prožitku do slov a skic, výraz projevu

Výtvarná technika: Text kombinovaný s akvarelem, akce ve dvojicích

Výtvarná kultura: R. Long, J.Černá, A.R.Penck-Bez názvu, kaligrafie

Přidaná hodnota: Vnímání všemi smysly, nevědní prožitek, spolupráce, akce v přírodě

Námět: *Jak vidí krajinu kůň a jak ji vidím já*

Naformátováno: Písmo: není Tučné

Motivace: *Poříd'te sérii fotografií jak vidíte krajinu když se díváte dopředu vy a když kůň.*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Porovnání rozdílnosti ve vidění, specifika vidění v souvislosti s potřebou organismu (živočicha).

Výtvarná technika: Fotografie, použití panoramatické fotografie, xerox na zvětšení, stříhání, lepení

Výtvarná kultura: P. Baňka, J.Sudek, V.Janoušek, M. Weinger, japonská krajinomalba

Přidaná hodnota: Zorné pole koně, zorné pole člověka. Zadní nohy sloužící na obranu proti nebezpečí, které není vidět, kýváním hlavou nahoru a dolů kůň zaostřuje. Vztah k okolnímu prostředí, které formuje náš vnitřní svět.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Námět: *Stíny koní*

Motivace: Jaký tvar má vržený stín? Jak se přizpůsobuje povrchu? *Vyberte si zajímavě deformované stíny, můžete použít fotoaparát pro jejich zachycení, které uhlem nakreslete*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Deformace tvaru vlivem dopadajícího světla a struktury povrchu

Výtvarná technika: Kresba uhlem

Výtvarná kultura: F. Dřtikol, J. Toman, V. Kordoš P. Hamhal, M. Marini, G. de Chirico

Přidaná hodnota: Deformace stínů podle ročního období a dopadajícího světla, stín jako trochu jiná realita, stíny nestálé, mizející, vržený stín na různém povrchu, stín od umělého osvětlení. *Vlastnosti přírodního uhlu.*

Závěrečné zadání:

Námět: Vztah koně a člověka

Modlitba koně

Nasyť mne, pane, napoj mne

a dej mi čistou, prostornou stáj,

když skončena je denní práce.

Mluv se mnou,

neboť Tvůj hlas mi nahrazuje otěže.

Budeš-li ke mně laskavý,

budu Ti sloužit s radostí

a najdeš místo v mém srdci.

Netrhej otěžemi, prosím,

nesahej po biči, jdem-li kupředu.

Dej mi čas, abych pochopil Tvůj záměr.

A nebij mne, když Ti nerozumím.

Neměj mne za nepozorného,

když nesplním Tvou vůli -

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

možná že sedlo,
nebo podkovy nejsou v pořádku.

Neuvazuj mne příliš krátce

a nestříhej mi ocas,

který je mou jedinou zbraní

proti mouchám a komárům.

Až poznáš, že se mé dny krátí,

až Ti již nebudu moci sloužit,

můj milovaný pane,

nenech mne, prosím,

hladovět a mrznout

a neprodávej mne.

Buď tak dobrotivý

a připrav mi rychlou,

milosrdnou smrt

a Bůh se Ti odmění zde

i na věčnosti.

Motivace: *Pohled z očí do očí*

Naformátováno: Písmo: není Tučné,
Kurzíva

I kůň má svou modlitbu k člověku. *Co ti kůň chce říct a co ty chceš říct koni?*

Naformátováno: Písmo: Tučné,
Kurzíva

Výtvarný problém: Barevná nadsázka, vzájemné vztahy barev, míchání barev

Výtvarná technika: Malba libovolnými barvami

Přidaná hodnota: Symbol očí, barevná symbolika, teplé a studené barvy, komplementární barvy, slavní koně a jejich slavní jezdci (Bukefalos a Alexandr Veliký, Rosinanta a Don Quijote, Šemík a Horymír..)

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Výtvarná kultura: K. Válová- Uvěznění psi, E. Munch, M.C. Escher, surrealismus

*Existuje pro umělce tajemnější myšlenka než představa,
jak se zrcadlí příroda v oku zvířete? Jak je ubohý a bezmocný
náš zvyk, umisťující zvířata do krajiny viděné našima očima,
místo abychom se ponořili do duše zvířete a viděli svět kolem
nás jeho pohledem.*

Franz Marc

Naformátováno: Písmo: Kurzíva

Naformátováno: Řádkování: 1,5
řádku

Literatura:

HOLLÝ, K., HORNÁČEK, K.: *Hipoterapie*. Praha: Montanex, 2005. ISBN 80-7225-190-2

MAHLER, Z.: *Člověk a kuň*. České Budějovice: DONA, 1995. ISBN 80-85463-52-0

Akademický slovník cizích slov. I. díl, A-K. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0523-4

WEINBERG, S.: *První tři minuty: moderní pohled na počátek vesmíru*. 2. aktuální vydání

Praha: Mladá fronta, 1998. ISBN 3-7913-1674-5

KLÍK, J.: *Psychoterapeutické principy v průběhu hiporehabilitace*. Rehabilitace a fyzikální
lékařství, č.4, 1995. s.179-180

ŠAMŠULA, P.: *Obrazárna v hlavě*. Praha: SPL-PRÁCE, 2000.

HAZUKOVÁ, H., ŠAMŠULA, P.: *Didaktika Výtvarné výchovy I.*, 3.vyd. Praha: UK

Pedagogická fakulta, 2005 (2. vyd. 1991).

ROESELOVÁ, V.: *Didaktika výtvarné výchovy V. Nejen pro ZUŠ*. Praha: UK

Pedagogická fakulta, 2003. ISBN: 80- 7290-129-X

ROESELOVÁ, V.: *Námět ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1995.

ROESELOVÁ, V.: *Proudy ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 2000.

ROESELOVÁ, V.: *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Ježdík, Sarah, 1997.

ROESELOVÁ, V.: *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Ježdík, Sarah, 1996.

PIJOAN, J.: *Dějiny umění 10*, Balios, 1998, ISBN 80-242-0218-2

PIJOAN, J.: *Dějiny umění 9*, Balios, 1998, ISBN 80-242-0216-6

NEJVĚTŠÍ MALÍŘI č. 6, 17, 19, 24, 119, Eaglemoss International 2000.

KREJČA, A.: *Grafické techniky*, Praha: Aventinum, 1994, ISBN 80-7151-638-8

ŠETLÍK, J.: *Marino Marini*, Praha: Odeon, 1966.

DVOŘÁK, F.: *Cirkus a varieté Františka Tichého*, Praha: Odeon, 1967.

GOMBRICH, E.H.: *Příběh umění*, Praha: Argo, Mladá fronta, 1995. ISBN: 80- 204-0685-9

LOMMEL, A.: *Pravěk a umění přírodních národů*, Praha: Artia, 1972

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

RUSAKOV, Y.: Kuzma Petrov- Vodkin. Leningrad: Aurora art Publisher, 1986

JEZDECTVÍ; Smysly koně, Psychické vlastnosti koně, č.4/ 1998. ISSN: 1210-5406

JEZDECTVÍ; Zásady zacházení s koňmi, č.7/ 1998. ISSN: 1211-5407

JEZDECTVÍ; Život kolem koní, č.3/ 1997 ISSN: 1201-4508

ZEMÁNEK, J.; Ejhle světlo, Brno: Kant, 2003. ISBN: 80-6217-61-2

DUŠEK, J.: Koně v minulosti, ÚVO Pardubice

Naformátováno: Písmo: 12 b.

KOLEKTIV AUTORŮ.; Hipologické listy, Praha: Česká klusácká asociace, 1995.

GLESS, K.; Koně, Berlin: Kinderbuchverlag

ROBERTS, M.; Průvodce nenásilným výcvikem koní, Praha : IKAR, 2005. ISBN: 80-249-0584-1

HALL, J.; Slovník námětů a pojmů ve výtvarném umění, Praha: Mladá fronta, 1991.

KENDALL,R; Degas vlastní rukou, Praha: BB/ art, 2005. ISBN 80-7341-479-1

KULKA, T.; Umění a kýč. Praha: Torst, 2000. 2. doplněné vydání. ISBN 80-7215-128-2, str. 218-219

HOSTINSKÝ, O.: O socializaci umění. Praha: 1903. in Hostinský, O.: Studie a kritiky. Praha: 1974.

Naformátováno: Doleva

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b., Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Změněn kód pole

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Barva písma:
Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, Barva písma:
Automatická

Změněn kód pole

Naformátováno: Písmo: 12 b.

Změněn kód pole

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, Barva písma:
Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Políže: Vodorovné:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Elektronické dokumenty

HERMANNOVÁ,H.; Hiporehabilitace, 2008. Dostupné na:

<http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=50>

MAŠKOVÁ,A.; Co je hipoterapie, 2005. Dostupné na:

<http://hipoterapie.crespo.cz/hipo.asp?idmenu=3>

PETR, J.; První jezdci vsedli na koně v Kazachstánu, Lidové Noviny ,13.03.2009.

Dostupné na: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4287>

JURNÁ-LIPSKÁ, I.; Art a equiart. Oficiální stránky autorky. Dostupné na:

<http://www.malirka.cz>

LANTELME, V.; Hipoterapie, srpen 2008. Dostupné na: <http://www.os->

svitani.cz/Hipoterapie.php

WIDMANN, B.: *Horse in Art*. Dostupné na:

<http://images.google.cz/images?hl=cs&lr=&um=1&q=barbara+widmann&btnG=Hledat+obr%C3%A1zky>

VOKOLEK, V.: *Moudří koně a modří jezdci*. A2, 2005, č.11. ISSN 1803-6635

Dostupné na: <http://www.advojka.cz/archiv/2005/11/moudri-kone-a-modri-jezdci>

Bílý kůň v Uffington Kastle, 2006. Dostupné na:

<http://www.konne.estranky.cz/clanky/zajimavosti/bily-kun-v-uffington-castle-anglie>

Kůň ve výtvarném umění. Dostupné na:

http://www.koniny.ic.cz/okonich/index_Page654.htm

Horse in art. Dostupné na: http://opendir.infostar.cz/Arts/Art_History/index.html

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b., Podtržení

Změněn kód pole

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman, Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman, Barva písma: Automatická

Změněn kód pole

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman

Naformátováno: Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman, 12 b., Barva písma: Automatická

Změněn kód pole

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman, Barva písma: Automatická

Naformátováno: Písmo: (výchozí) Times New Roman, 12 b., Barva písma: Automatická

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně: 9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé: 0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Diplomová práce: Kristýna Bezděková

Pedagogická fakulta UK v Praze KVV

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Studijní rok: 2006 / 2007

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro: Kristýnu Bezděkovou

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman

obor studia: učitelství VV pro SŠ, ZŠ a ZUŠ

typ studia: prezenční

Naformátováno: Písmo: (výchozí)
Times New Roman, 12 b.

adresa: Dejvická 4, Praha 6, 160 00 tel. 604 98 58 70

E- mail: bezdekovak@seznam.cz

V souladu s §11 Studijního a zkušebního řádu UK v Praze- Pedagogické fakulty zadávám

Vám diplomovou práci na téma

ODRAZ KONÍ A JEZDCŮ VE STÍNECH

Pokyny pro zpracování:

V teoretické části odůvodněte svoji tvorbu a vznik výtvarné části diplomové práce.

Rozpracujte téma koně z hlediska mýtů a legend, rovněž rozpracujte náhledy v literatuře, historii vztahujících se k společenskému aspektu. Reflektujte umělecké ztvárnění koně v dobových kontextech.

Ve vlastní výtvarné tvorbě vytvořte grafický cyklus doplněný fotodokumentací a videodokumentací, která zahrnuje zohlednění důležitých aspektů vycházejících z tématu diplomové práce a její výtvarný záměr.

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

Naformátováno: Písmo: 10 b.,
Podtržení

V didaktické části na zvoleném stupni ZŠ, SŠ, ZUŠ vytvořte modelové hodiny a reflektujte vlastní DP.

Rozsah textu: cca 60 stran, přílohy / reprodukce uměleckých děl/ v textu nebo na CD

Rozsah výtvarných prací: 15- 20 grafik + videodokumentace, fotodokumentace

Naformátováno: zarovnání na střed

Naformátováno: Pozice: Vodorovně:
9,98 cm, Vzhledem k: stránka, Svislé:
0,11 cm, Vzhledem k: Odstavec